

РАБОТНИЦА І СЯЛЯНКА

№ 4

1951

Лераможны Май

Музыка С. ПАЛОНСКАГА

Словы Якуба КОЛАСА

У тэмпе марша

Ф-п.

Спева

Да - ро-гай вольнай зорнаю, шы-ро-ка-ю пра-
 - стор-наю, як наш совецкі край. На св-я-та ўсе на-род-на-е к нам
 з песняю паходнаю ідзе вясёлы май, ідзе вясёлы май. 2. Па-// май.

123 Конец

Дарогай вольнай, зорнаю,
 Широкаю, прасторнаю,
 Як наш Совецкі край,
 На свята ўсенароднае
 К нам з песняю паходнаю
 Ідзе вясёлы Май.

З усмешкаю шчасліваю,
 Як сонейка, зычліваю,
 Задзівіцца юнак:
 Такая шыр бязмежная,
 Бурлівая, мяцежная, —
 Што крок, то волі знак!

Калоны за калонамі
 Пад сцягамі чырвонымі
 Ідуць, як хвалі рэк,
 Няспынныя, імклівыя,
 Вясёлыя, шумлівыя,
 Бо знішчан гнёт і здзек.

Далінамі, прагаламі
 Бяжыць вада каналамі, —
 Вялікі волжскі шлях...
 Пад краснаю сталіцаю
 Вясёлкай-бліскавіцаю
 Іграе морскі гмах.

У гмаху тым струменіцца,
 Жыве, гарыць, праменіцца
 Душа правадыра.
 І Сталіну, як зодчаму,
 І простаму рабочаму
 Гукаем мы «ура!»

Дарогай вольнай, зорнаю,
 Нізіннаю і горнаю
 Прайдзі ты, юны Май,
 З канца ў канец краіны ўсе.
 Працоўны люд у іх красе
 Ты з воляй прывітай.

СВЯТА ПРАЦЫ І ВЯСНЫ

Н АБЛІЖАЕЦЦА светлае свята працы і вясны — Першае Мая. У гэтым годзе савецкі народ сустракае яго з асаблівай радасцю. Дзяржаўны планавы камітэт СССР і Цэнтральнае статыстычнае ўпраўленне СССР апублікавалі сусветна-гістарычнай важнасці дакумент — паведамленне аб выніках выканання пасляваеннай сталінскай пяцігодкі.

Пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі і вялікага Сталіна савецкі народ у найкарацейшыя тэрміны не толькі залячыў раны, нанесеныя вайной, але і значна перавысіў даваенны ўзровень прамысловасці і сельскай гаспадаркі. Вынікі выканання пяцігадовага плана — бліскучая перамога на шляху будаўніцтва камунізма, трыумф вялікай справы партыі Леніна — Сталіна. Яшчэ і яшчэ раз перад усім светам савецкі народ дэманструе найвялікшыя магчымасці і перавагі сацыялістычнага ладу.

Прамысловасць СССР выканала пяцігадовы план датэрмінова — за 4 гады і 3 месяцы. У 1950 годзе было выпушчана прамысловай прадукцыі на 73 проц. больш, чым у 1940 годзе. Асабліва значных поспехаў дасягнула цяжкая індустрыя — вядучая галіна нашай прамысловасці. Планы па металургіі, здабычы вугалю і нафты, па машынабудаванню і энергетыцы перавыкананы. Наша краіна выпускае таксама абутку, рознай тканіны, трыкатажных вырабаў і пра-

дуктаў харчовай прамысловасці больш, чым выпускала да вайны.

Велізарных поспехаў дасягнула сацыялістычная сельская гаспадарка. Валавы ўраджай збожжа ў мінулым годзе на 345 мільёнаў пудоў перавысіў даваенны ўзровень. Значна ўзрасла тэхнічная ўзброенасць сельскай гаспадаркі. За пяцігоддзе яна атрымала 536 тысяч трактараў і 93 тысячы збожжавых камбайнаў. Перавыкананы заданні па росту пагалоўя грамадскай жывёлы ў калгасах.

Вынікі выканання пяцігадовага плана — сведчанне велізарных клопатаў партыі і ўрада аб павышэнні матэрыяльнага і культурнага ўзроўню жыцця народа.

У капіталістычных краінах больш паловы нацыянальнага прыбытку прысвойваецца капіталістамі. У Савецкім Саюзе ўвесь нацыянальны прыбытак належыць працоўным.

У нас не было і няма беспрацоўя. Ніяк не расце колькасць рабочых і служачых у народнай гаспадарцы, павялічваецца іх прыбыткі. Жыць савецкім людзям становіцца ўсё лепш, веселей.

Разам з усёй краінай вялікіх поспехаў у пасляваенныя гады дабіліся працоўныя Савецкай Беларусі. З 1945 па 1951 год выпуск валавой прадукцыі ўсёй прамысловасці павялічыўся ў 5,6 раза. У рэспубліцы паспяхова развіваецца машынабудаванне. Беларусь выпускае зараз у 3,2 раза больш машын, чым выпу-

ЛАЎРЭАТЫ МІЖНАРОДНЫХ СТАЛІНСКІХ ПРЭМІЙ МІРУ

Сун Цзін-лін,
старшыня Кітайскай асацыяцыі
народнай дапамогі.

Эжэні Катон,
ганаровы дырэктар Эколь Нармаль
(Вышэйшай нармальнай школы)
у Сеўры (Францыя).

Пак Дэн Ай,
старшыня Дэмакратычнага жаночага
саюза Карзі.

скала да вайны. Беларускі народ ганарыцца тым, што самазвалы Мінскага аўтамабільнага завода ідуць ужо на новабудуўлі кунізму. Далёка за межамі нашай рэспублікі славяцца складаныя малатарні Гомсельмаша, станкі мінскага завода імя Кірава.

Беларускі народ добра ведае, што ўсе поспехі ў народнай гаспадарцы, у навучы і культуры, у росце добрабыту дасягнуты дзякуючы нястомным клопатам партыі, урада і асабіста таварыша Сталіна аб нашай рэспубліцы. У адказ на гэтыя клопаты нашыраюцца рады нашых слаўных стаханаўцаў, сярод якіх дастойнае месца займаюць жанчыны.

У перадмайскім спаборніцтве вялікіх поспехаў дабілася брыгада выдатнай якасці Ядзвігі Астраух з мінскай фабрыкі «Комунарка». Працуючы на карамельна-рэжучым агрегате, яна здымае больш 10 тысяч кілограмаў карамелі ў змену, што складае каля 250 проц. плана. Былыя выхаванкі рамесленага вучылішча комсамолкі-алмазчыцы шклозавода «Нёман» Раіса Сцяпанавы, Валянціна Жукава, уступіўшы ў перадмайскае спаборніцтва, выконваюць план на 200 — 220 проц.

Брыгада атыпкоўшчыкаў Галоўмінбуда, якую ўзначальвае Мар'я Сямёнава, працуючы на будаўніцтве універмага, штодзённа дае звыш нормы не менш 12 кв. метраў атыпкоўкі. Такіх прыкладаў можна прывесці вельмі многа.

Першае Мая ў гэтым годзе праходзіць ва ўмовах разгортвання барацьбы ўсіх сумленных людзей за мір ва ўсім свеце. Як-бы ні шалелі англа-амерыканскія падпальшчыкі новай вайны, рады прыхільнікаў міру з кожным днём растуць. Гістарычны зварот Сусветнага Савета Міру аб заключэнні Пакта Міру паміж пяццю вялікімі дзяржавамі сустрэў гарачае адабрэнне шырокіх мас працоўных. Усе людзі добрай волі патрабуюць заключэння Пакта Міру, каб пазбавіць чалавецтва ад жахаў новай вайны.

З вялікім задавальненнем народы ўсяго свету сустрэлі прысуджэнне міжнародных Сталінскіх прэмій міру. Сярод першых сямі лаўрэатаў міжнародных Сталінскіх прэмій «За ўмацаванне міру паміж народамі» — тры жанчыны: старшыня Міжнароднай дэмакратычнай федэрацыі жанчын Эжэні Катон, старшыня Кітайскай асацыяцыі народнай дапамогі Сун Цзін-лін і старшыня

Дэмакратычнага жаночага саюза Карэі Пак Дэн Ай. Імёны гэтых гераічных жанчын добра вядомы шырокім масам прыхільнікаў міру.

Эжэні Катон стаіць на чале Міжнароднай дэмакратычнай федэрацыі жанчын, якая з'яўляецца адным з магутных атрадаў лагера міру. За актыўную дзейнасць у абарону міру французскія ўлады, па ўказцы англа-амерыканскіх падпальшчыкаў вайны, зацелялі судовое праследванне супроць Эжэні Катон. Але гэтая гнусная зацеля выклікала хвалю народнага пратэсту.

Сун Цзін-лі — удава вялікага Сун Ят-сена — доўгія гады аддала барацьбе за стварэнне адзінага нацыянальнага фронту Кітая. Вядомая пісьменніца і грамадскі дзеяч новага Кітая, яна актыўна і рашуча змагаецца за мір ва ўсім свеце.

Дэлегаты Варшаўскага кангрэса прыхільнікаў міру доўга не змаўкаючай авацыяй сустрэлі карэянку Пак Дэн Ай. Калі яна скончыла гаворыць, удзельнікі кангрэса паднялі яе на рукі і пранеслі праз увесь зал. Верная дачка свайго народа, Пак Дэн Ай усе свае сілы аддае барацьбе за яго свабоду і незалежнасць, за перамогу над амерыканскімі захопнікамі.

Прысуджэнне міжнародных Сталінскіх прэмій міру — яшчэ адзін яркі доказ міралюбівай палітыкі Савецкага Саюза. У капіталістычных краінах прыхільнікаў міру саджаюць у турмы. Наша краіна актыўным барацьбітам за мір прысуджае Сталінскія прэміі. Разам з усім светам, разам з народамі вялікага Савецкага Саюза жанчыны нашай рэспублікі гарача вітаюць лаўрэатаў Сталінскай прэміі міру.

Лепшым укладам савецкіх людзей у барацьбу за мір з'яўляецца стаханаўская работа. Работніцы і калгасніцы Савецкай Беларусі! Яшчэ шырэй разгорнем перадмайскае сацыялістычнае спаборніцтва! З чэсцю выканам свае абавязальствы па датэрмінаваму завяршэнню плана, выпуску выдатнай якасці прадукцыі, пэпыхавому правядзенню веснавой сяўбы!

У радаснае свята Першае Мая савецкі народ яшчэ раз прадэманструе па ўсёй нашай неабсяжнай краіне сваю цесную згуртаванасць вакол куністычнай партыі і гарачую любоў да роднага правадыра і настаўніка — таварыша Сталіна.

НЕСПАКОЙНЫ ХАРАКТАР

Надзьшоў 1946 год — апошняя вясна школьнага жыцця. Лена Піліпчык — вучаніца Лідскай чыгуначнай школы — разам з сяброўкамі прагна слухае апаваданне настаўніцы.

— Толькі праца можа зрабіць чалавека вольным, смелым і моцным, — гаворыць настаўніца. — Каб жыць, трэба працаваць, не шкадуючы сіл. Без натхнёнай працы для свайго народа няма шчасця на зямлі. Запомніце гэта, дзяўчаткі.

Пранікнёныя словы настаўніцы магчыма і прымуслі Лену перагледзець свае планы на будучыню.

Неяк вечарам адбылася сур'ёзная размова з маці. Надзея Уладзіміраўна хацела, каб яе дачка абавязкова вучылася на ўрача ці настаўніцу.

— Калі ўсе стануць урачамі, настаўнікамі, інжынерамі, то хто-ж будзе працаваць ля станка, на трактары, жывёлу гадаваць, — адказала Лена. — Мне асабіста хочацца на завод ці на фабрыку. Хіба дрэнна стаяць ля машыны і бачыць, як твая праца ператвараецца ў канкрэтны прадмет?

— А што добрага зранку да вечара хадзіць у залатканай мазутам

спецоўцы, не быць на сябе палёнай?

— Спецоўкі я не баюся, — адказала Лена. — У нас цяпер усе прафесіі ў панане.

Імкненне дачкі гарача падтрымаў бацька. Ён заявіў, што пры польскіх панах рабочыя сапраўды былі нішто, а цяпер рабочы чалавек у панане. За добрасумленную працу ордэны даюць, сталінскія прэміі прысвойваюць.

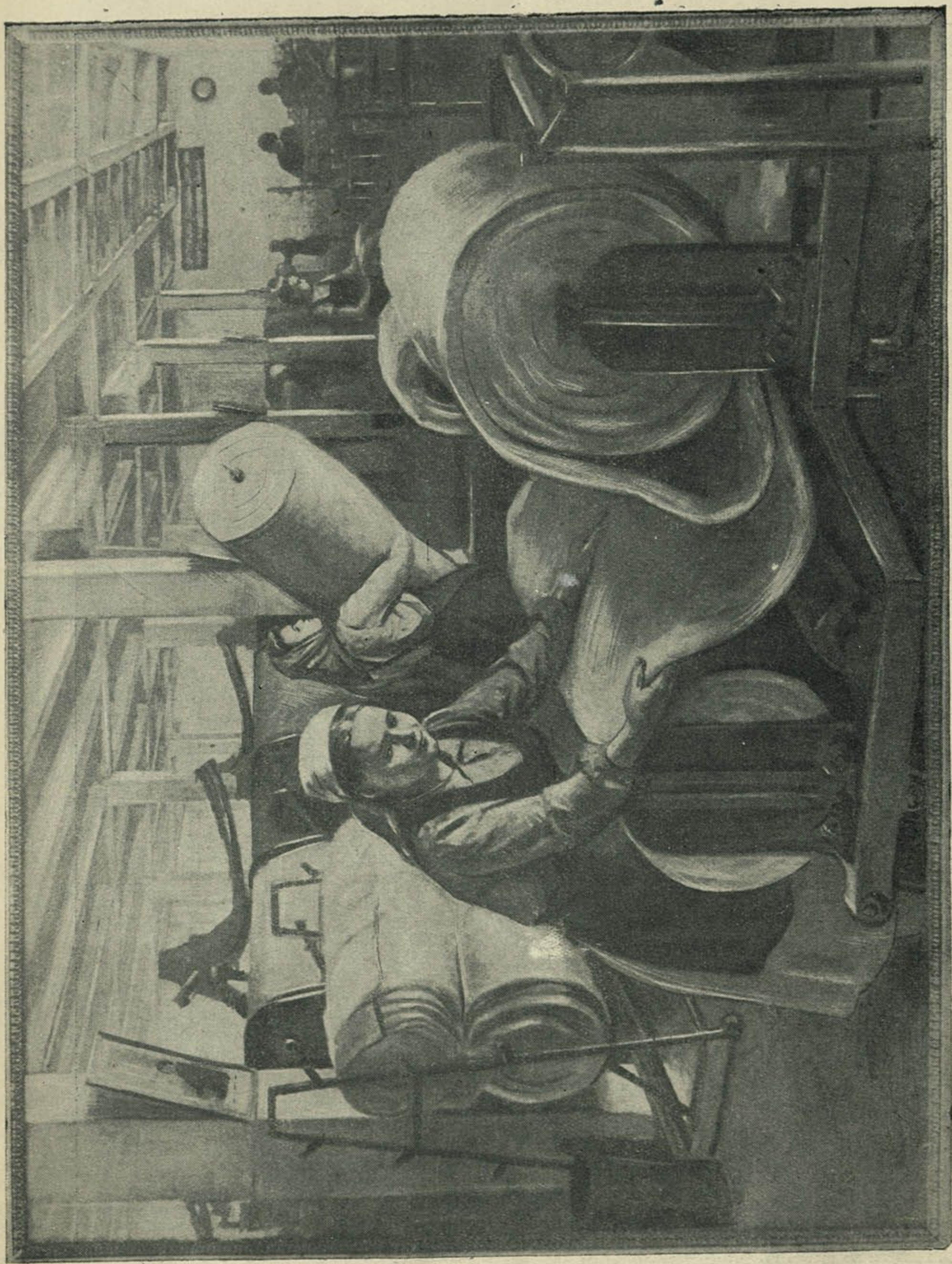
Так Лена стала работніцай камбіната харчовых канцэнтратаў, які толькі што ўвайшоў у строй.

Спачатку цяжкавата было паспяваць за канвеерам. Рукі неяк не

Віншаванне з узнагародай.

Карціна мастака Е. Красоўскага.

Апаратны цэх тонкасуконнага камбіната.

Карціна мастака Х. Ліфшыца.

духалі. Але Лена настойліва ім-
цулася хутчэй аўладаць сваёй пра-
сесіяй. За кароткі час звыклася з
алектывам. Камбінат стаў ёй ця-
пер другім домам. Удзень працавала,
вечарамі вучылася на курсах тэх-
нініума. Дамоў прыходзіла позна,
томленая, але шчаслівая. Маці і
радавалася, і часта бурчэла:

— Напэўна, усе грошы зарабіць
кочаш або дырэктарам стаць. Сяб-
роўкі даўно ўжо дома, а ты ўсё тыр-
ыш на рабоце.

Лена не злавала, а толькі ўсміха-
лася!..

Хутка Лена Піліпчык пачала
перавыконваць норму. У руках усе
хутчэй паварачваліся грэчневия,
перловия, пшонныя кубікі канцэн-
траты. Першыя поспехі натхнілі.
Тады маладая стаханаўка і прапана-
вала сяброўкам пачаць спаборніцтва
на прыкладу масквічоў.

— Многія нашы дзяўчаты хутка
працуюць, — сказала яна, — але за-
гортаюць дрэнна. Трэба кубік так
загарнуць, каб ён сваёй акуратнас-
цю вабіў пакупніка.

З кожным месяцам расла коль-
касць загортшчыц, упакоўшчыц, да-
затаршчыц, прасоўшчыц выдатнай
якасці. За брыгадамі з'явіліся цэлыя
змены выдатнай работы. Зараз пры-
шынства на якасці трымаюць брыга-
ды Юліі Жураўскай, Кацярыны
Якаўлевай і Алены Драгун, а ўзна-
чалівае іх брыгада Алены Піліпчык.

Ініцыятыву Піліпчык падтрымала
дырэкцыя камбіната. Яна прыняла
меры для лепшага афармлення і
налепшання якасці прадукцыі.

Кожны новы дзень прыносіў но-
выя і новыя поспехі. Цяпер ужо аб
Лене гаварылі, як аб лепшай стаха-
наўцы, задуманай, таварыскай
дзяўчыне. Аб ёй пісалі ў насцен-
най газеце, яе партрэт змясцілі на
гарадской Дошцы гонару.

І вось надыйшоў асабліва радасны
дзень для Алены Піліпчык. Ком-
самольская арганізацыя разбіраўла яе
заяву. Хвалючыся, Лена расказала
аб сваім кароткім жыцці, рабоце, ім-
кненнях.

— Каго ты стараешся перай-
маць у жыцці?

— Нікалая Остроўскага. А чаму?
Самі ведаеце, — скінуўшы з пляча
цяжкія шоканы, адказала Піліп-
чык. — Ён і яго герой Павел Кар-
чатын вельмі любілі жыццё, у імя
яго аддалі ўсё, што мелі. І мне хо-
чацца жыць так, каб кожны мог
сказаць: гэтая дзяўчына любіць
жыццё і для шчасця свайго народа
не шкадуе нічога.

У маі мінулага года маладая ста-
ханаўка атрымала комсамольскі бі-
лет. Яна запэўніла, што будзе яшчэ
лепш працаваць на карысць любі-
май Айчыны.

У краіне разгортваўся новы па-
трыятычны рух. На прыкладу Лідзіі
Карабелыкавай і Фёдора Кузнецова
пачалася барацьба за комплексную
эканомію сыравіны.

Аднойчы пасля работы Лена зай-
шла да начальніка цэха Ніны Іва-
наўны Шчакачыхінай і падзялілася з
ёй сваімі думкамі.

— Эканомію можна ўсюды ства-

раць, — сказала Піліпчык. — І ў
харчовай прамысловасці ёсць такія
магчымасці. У нас шмат сыравіны
ідзе ў адходы, не берагуць загор-
тачную паперу, не эканомяць энер-
гіі. На вуліцы яркае сонца, а ў цэ-
хах гараць электрычныя лампачкі.

На камбінате пачалося соцыйлі-
стычнае спаборніцтва за эканомію.
Ужо ў снежні мінулага года было
зэканомлена 2578 кіловатгадзін
электраэнергіі і больш 800 кіло-
грамаў круп і цукру. У першыя
месяцы бягучага года на зэканомле-
най сыравіне камбінат дадаткова вы-
пусціў каля двух тон гатовай пра-
дукцыі.

Ініцыятарам новых, павышаных
абавязальстваў з'явілася зноў ма-
ладая стаханаўка Піліпчык. Яна
працуе брыгадзірам упакоўвацкага
цэха. Яе сяброўкі-пакавальшчыцы
Жэня Алёшына, Вера Панкова,
Мар'я Шыбека і іншыя даюць на
паўтары-дзве нормы.

— Наш камбінат — перадавы ў
горадзе, — гавораць дзяўчаты. —
За перавыкананне плана ад таркома
і горсовета атрымалі пераходны Чыр-
воны сцяг, які мы пакляліся нікому
не ўступіць.

— Мы стараемся, — гаворыць
Лена, — светлае свята 1 Мая су-
стрэць перавыкананнем плана.

Лена Піліпчык працуе агітатарам.
Шмат правяла гутарак аб нашай
Радзіме, большэвіцкай партыі, вялі-
кім Сталіне, аб шчаслівым жыцці
працоўных заходніх абласцей.

Дзяўчаты з камбіната расказ-
ваюць:

— Калі Лена праводзіць гутарку,
кожнае слова яе глыбока западае ў
душу, хвалюе сэрца, кліча ўперад.

За добрасумленную працу, за
праўдзівае слова любяць лідчана
стаханаўку Лену Піліпчык. Працоў-
ныя горада адзінадушна выбралі яе
дэпутатам Вярхоўнага Савета рэс-
публікі.

— Гэтая дзяўчына з неспакой-
ным характарам — наша зямлячка,
вырасла на нашых вачах, — гаво-
раць аб ёй з гонарам.

У апошнія дні Лена часам пакі-
дае сябровак, бо мае новы абавязак:
прымаць выбаршчыкаў, словам і
справай дапамагаць ім у рабоце, у
жыцці. Лідчана ўважліва выслухоў-
ваюць яе прапановы і парады.
Яны ганарацца, што іх зямлячка,
якую яны ведаюць з малых год,
стала дзяржаўным дзеячом.

Ф. КОСЦІКАУ.

Алена Іванаўна Піліпчык за ра-
ботай.

Фото Р. Дачаева.

У ззяючую белізной і чыстай аперацыйную клініку аспірант занеслі на носілах цяжка хворую пажылую жанчыну, у якой былі камені ў почках. З трыгодай чакала яна гэтага дня. Яе позірк слізгае па сценах аперацыйнай, па завешаных лёгкай марляй вокнах і нарэшце спыняецца на людзях у асяляльна белых халатах.

Жанчына ведае гэтых людзей. Яна не раз бачыла іх у той палате, дзе праляжала некалькі тыдняў да аперацыі. Гэта чулыя савецкія ўрачы, людзі з добрым сэрцам. Хворая ўважліва глядзіць на іх спакойныя, сканцэнтраваныя твары і чытае ў вачах жывое, сардэчнае спачуванне. Вось яе кладуць на аперацыйны стол. У аперацыйную ўваходзіць высокі, сівавалосы прафесар у доўгім халате і круглай белай шапачцы. Яшчэ з дзвярэй прафесар ласкава ўсміхаецца хворай.

— А я сваё слова стрымаю, — гаворыць ён, вітаючыся. — Ніякага болю, любезная, вы не пачуеце.

І жанчына ўсім сэрцам верыць гэтаму чалавеку, які выпратаваў ужо не адно жыццё.

Прафесар аддае сваім асістэнтам распараджэнне ўсыпніц хворую. Няхай у гэтыя хвіліны яна не адчувае болю, няхай не бачыць, як для выпратавання яе жыцця ўрачы робяць аперацыю...

Увядзенне наркозу з мэтай усыплення хворага на час аперацыі ўпершыню прымяніў вялікі рускі хірург Нікалай Іванавіч Пірагоў у час Крымскай кампаніі, у шпітальных умовах і гэтым заслужыў не адну падзяку ад раненых рускіх воінаў.

З таго часу наркоз стаў абавязковым у выпадках, калі патрэбна сур'ёзнае хірургічнае ўмяшанне. Ішлі гады, мяняліся сродкі ўсыплення хворых, але не знаходзілася сродку, які дапамог-бы пазбыцца непрыемнага дзеяння наркозу на арганізм хворага.

...Яшчэ будучы студэнткай Медыцынскага інстытута, Капіталіна Феадосьеўна Цыкіна захаплялася фармакалогіяй — адной са старажытнейшых галін медыцыны, якая вывучае дзеянне лекаў на арганізм.

Капіталіна Цыкіна — дачка простага селяніна — нарадзілася ў паслякастрычніцкі час, у незабыўным 1918 годзе, і гэта прадвызначыла светлы лёс дзяўчыны. З дзіцячых год, са школьнай парты, здольная

ДЫСЕРТАЦЫЯ

Маладая вучонага

вучаніца марыла аб навуковай дзейнасці. Яе мара збылася, як збываюцца на нашай зямлі мары ўсіх савецкіх людзей. Скончыўшы інстытут, яна паступіла ў аспірантуру. Маладая аспірантка адразу-ж узялася за сур'ёзную навукова-даследчую работу. Задачай сваёй яна паставіла вывучэнне лекаў, здольных ліквідаваць непрыемнае дзеянне наркозу на арганізм пасля аперацыі.

Капіталіна Феадосьеўна звярнула ўвагу на шырока вядомы рускі препарат фенамін, які ўжываецца пры стомленасці, калі трэба аднавіць сілы, даць чалавеку магчымасць прадукцыйна працаваць. Але як супроцьнаркозны сродак фенамін не ўжываўся. Цыкіна рашыла даказаць перавагі фенаміна перад іншымі супроцьнаркознымі прэпаратамі.

Навукова-даследчая работа патрабуе перш за ўсё вытрымкі, цярплівасці, настойлівасці, і гэтыя якасці ў поўнай меры праявіла маладая вучонага. 1807 даследаў прарабіла яна на жывёлах: кошках, трусах, марскіх свінках, лягушках. Гэта была самаадданая праца. Іншы раз здавалася, што нічога істотнага не ўдасца даказаць. Але і ў такіх выпадках аспірант не ўпадала ў роспач. Яна рабіла ўсё новыя і новыя даследы, уводзіла фенамін пад скуру жывёлы ў выглядзе водных раствораў, у розных спалучэннях. І праца ўвянчалася поспехам.

Капіталіна Феадосьеўна з бяспрэчнасцю даказала, што фенамін у параўнанні з іншымі сродкамі валодае найлепшымі супроцьнаркознымі ўласцівасцямі, што ён нарміруе дыханне і дзейнасць сэрца, не выклікаючы рэзкіх ваганняў у частаце дыхання і пульса, знішчае паўторны сон і мае іншыя вельмі каштоўныя якасці.

У чэрвені 1950 года К. Ф. Цыкіна паспяхова абараніла навуковую дысертацыю на гэтую тэму. Ёй адзінадушна была прысвоена вучоная ступень кандыдата медыцынскіх навук.

Фенамін, рэкамендаваны К. Ф. Цыкінай, як сродак супроць наркозу, знаходзіць шырокае прымяненне ў клініках і больніцах.

Капіталіна Феадосьеўна настойліва прадаўжае сваю навукова-даследчую работу. Яна карыстаецца заслужаным аўтарытэтам сярод вучоных і нястомна імкнецца да новых поспехаў, абгрунтаваных на геніяльных вучэннях — паўлаўскай фізіялогіі і мічурынскай біялогіі.

Е. САДОУСКІ.

Кандыдат медыцынскіх навук Капіталіна Феадосьеўна Цыкіна (злева) і лабарант З. Карчэўская за падрыхтоўкай сабакі да аперацыі.

Фото М. Лазарава.

ЗАДАЧЫ КАЛГАСНІЦ У ВЕСНАВОЙ СЯЎБЕ

НЯДАЎНА адбыўся VI Пленум ЦК КП(б) Беларусі. Пленум падвёў вынікі барацьбы партыйных, савецкіх арганізацый і калгаснага сялянства рэспублікі за арганізацыйна-гаспадарчае ўмацаванне калгасаў і вызначыў важнейшыя задачы на далейшаму ўздыму сельскай гаспадаркі Беларусі.

У 1951 годзе перад калгасамі стаіць задача забяспечыць безумоўнае выкананне і перавыкананне дзяржаўных заданняў, перавысіць дадзены ўзровень на пасеўных плошчах, значна расшырыць пасевы кок-сагызу, ільну, канатніка, шматгадовых і аднагадовых траў, дабіцца рэзкага павышэння ўраджайнасці ўсіх і асабліва яравых культур, паспяхова выканаць трохгадовы план развіцця грамадскай прадукцыйнай жывёлагадоўлі, палепшыць работу МТС.

Важнейшай умовай паспяховага выканання задач, пастаўленых перад калгасамі на 1951 год, з'яўляецца своєчасовае і высокакаснае правядзенне сяўбы.

У гэтай сувязі асаблівае значэнне мае поўнае скарыстанне на веснавой сяўбе ўсяго трактарнага парка МТС і жывога цягла калгасаў. Неабходна, каб з першых дзён палявых работ кожны трактар і кожны конь працавалі з максімальнай нагрузкай, выконвалі і перавыконвалі сутачныя заданні, каб усе пасеўныя работы праводзіліся своєчасова і добракасна.

Задача атрымання высокага ўраджаю сельскагаспадарчых культур патрабуе павышэння культуры земляробства. А гэта значыць неабходна, каб пасеў усіх культур праводзіўся ў строгай адпаведнасці з севазваротамі, якія ўведзены і ўводзяцца. Там, дзе няма севазваротаў, павінна быць захавана такое размяшчэнне культур, якое забяспечыла-б павышэнне ўраджайнасці і хутчэйшы пераход да правільнага севазвароту.

У справе хутчэйшага пераходу да правільных севазваротаў вялікае значэнне мае пасеў шматгадовых траў. Неабходна, каб кожны калгас забяспечыў сябе патрэбнай колькасцю насення і правёў пасеў яго згодна прынятага севазвароту.

Увага кіраўнікоў калгасаў, калгаснікаў і калгасніц у веснавой сяўбе павінна быць звернута на лепшае правядзенне ўсіх палявых работ, максімальнае захаванне вільгаці ў глебе і забеспячэнне высаиваемых культур пажыўнымі вяшчэствамі.

У сувязі з гэтым у шырокіх размерах павінны быць праведзены падкормка і баранаванне азімых пасеваў, рыхленне зялёна з мэтай захаваць вільгаць, якая накіпілася ў глебе.

Шосты Пленум ЦК КП(б) Беларусі ўдзяліў асаблівую ўвагу максімальнаму накіпленню і ўнясенню ў глебу гною, торфу і іншых угнаенняў, як рашаючаму фактару павышэння ўраджайнасці сельскагаспадарчых культур ва ўмовах нашай рэспублікі.

Ні адна тона накіпленнага гною і торфу, ні адзін цэнтнер попелу і торфафекалія, ні адзін кілограм мінеральных угнаенняў не павінны быць пакінуты без скарыстання пад яравыя культуры.

Зыходзячы з таго, што радковая сяўба павышае ўраджайнасць усіх сельскагаспадарчых культур на 15—20%, задача калгасаў, калгаснікаў і калгасніц заключаецца ў тым, каб у максімальнай ступені скарыстаць на веснавой сяўбе ўсе сеялкі машынна-трактарных станцый і калгасаў. Пасеў уручную пры наяўнасці сеялак трэба разглядаць як грубае парушэнне агра-

тэхнікі, з якім неабходна павесці рашучую барацьбу.

Асаблівая ўвага калгасніц павінна быць звернута на расшырэнне пасеву такіх важнейшых тэхнічных культур, як кок-сагыз, пасевы якога ў бягучым годзе ў рэспубліцы павялічваюцца ў тры разы, лён, канатнік, цукровыя буракі. На ўсіх гэтых культурах трэба стварыць у калгасах звенні, у якіх належнае месца павінны заняць калгасніцы.

Не меншая ўвага калгасніц, асабліва тых, якія абслугоўваюць жывёлагадоўчыя фермы і працуюць у кармавых брыгадах, павінна быць звернута на выкананне і перавыкананне плана пасеву кармавых культур (шматгадовых і аднагадовых траў, кармавых каранёплодаў і сіласных культур) і атрыманне высокага іх ураджаю, каб забяспечыць грамадскую жывёлагадоўлю калгасаў кармамі.

Нельга дапусціць паўтарэння памылак мінулага года, калі рад калгасных кіраўнікоў не выканаў зацверджанага ім плана пасеву кармавых культур і накіплення кармоў, у сувязі з чым гэтыя калгасы ў зіму 1950—51 гг. адчулі вялікія затрудненні з забеспячэннем жывёлы кармамі.

Далейшы ўздым ураджайнасці можа адбывацца толькі на аснове палепшэння арганізацыі працы ў калгасах, умацавання пастаянных вытворчых брыгад, павышэння прадукцыйнасці працы калгаснікаў, палепшэння работы адстаючых калгасаў.

Веснавая сяўба 1951 года — важнейшы этап у барацьбе за выкананне рашэнняў VI Пленума ЦК КП(б) Беларусі за далейшы ўздым сельскай гаспадаркі. На своєчасовае і паспяховае правядзенне яе павінны быць накіраваны ўсе сілы і энергія калгаснай вёскі і жанчын-калгасніц.

І. МАЛОЧКА,

**намеснік міністра сельскай гаспадаркі
Беларускай ССР.**

НА ЗДЫМКУ: навуковы супрацоўнік Беларускай дзяржаўнай селекцыйнай станцыі М. П. Гарэзіна рыхтуе для адпраўкі ў калгасы новую партыю насення яравых культур.

Фото Л. Эйдзіна.

Удзельнікі нарады (злева направа): старшыня Жарабковіцкага сел.совета Ляхавіцкага раёна М. А. Кухарчык, дэпутат Вярхоўнага Савета СССР, старшыня калгаса імя Варашылава Любчанскага раёна А. Т. Кумец, старшыня калгаса «Комунар» Лёзненскага раёна Ф. С. Маманав, звеннявая калгаса імя Варашылава Любчанскага раёна В. І. Комар, Герой Соцыялістычнай Працы, звеннявая калгаса «Інтэрнацыянал» Лёзненскага раёна М. А. Эзерын, Герой Соцыялістычнай Працы, звеннявая калгаса «Большэвік» Любчанскага раёна П. Л. Калола, звеннявая калгаса «Чырвоная Дубрава» Рагачоўскага раёна А. І. Сафонава, старшыня Прылуцкага сельсовета Мірскага раёна В. А. Валасевіч, старшыня Каранёўскага сельсовета Смагонскага раёна А. І. Страх, Герой Соцыялістычнай Працы, брыгадзір калгаса імя Варашылава Стаўбцоўскага раёна А. Ф. Гецман і загадчыца фермы калгаса «Совецкая Беларусь» Мінскага раёна М. В. Смольнік.

УЗНЯЦЬ АКТЫЎНАСЦЬ ЖАНЧЫН

УКАНЦЫ сакавіка Цэнтральны Камітэт Комуністычнай партыі (большэвікоў) Беларусі склікаў рэспубліканскую нараду жанчын-актывістак сельскай гаспадаркі. Шматлюдна і ажыўлена было ў гэтыя дні ў тэатры імя Янкі Купалы. З усіх канцоў рэспублікі на нараду з'ехаліся працаўніцы сацыялістычных палёў, лепшыя людзі калгаснай вёскі. Тут сустрэліся знатныя звеннявыя і брыгадзіры, старшыні калгасаў і сельсоветаў, загадчыкі жывёлагадоўчых ферм і трактарысткі. Сярод удзельнікаў нарады — Героі Соцыялістычнай Працы і мноства ордэнаносцаў.

Цэнтральны Камітэт партыі сабраў нараду актывістак, работнікаў сельскай гаспадаркі, каб абмеркаваць важныя пытанні калгаснага будаўніцтва, мабілізаваць велізарную масу жанчын на выкананне рашэнняў VI Пленума ЦК КП(б)Б, абагуліць вопыт работы партыйных арганізацый сярод жанчын і дабіцца яе палепшання.

Даклад «Аб ролі жанчын у калгасным будаўніцтве і ўздыме сельскай гаспадаркі рэспублікі» зрабіў сакратар ЦК КП(б)Б тав. В. Е. Чарнышоў.

Дакладчык падрабязна расказвае аб поспехах народнай гаспадаркі Савецкага Саюза за пасляваенныя гады і ў прыватнасці аб поспехах Беларускай ССР у галіне прамысловасці, сельскай гаспадаркі і культуры, дасягнутых пад кіраўніцтвам партыі і ўрада, пры штодзённых клопатах таварыша Сталіна аб беларускім народзе.

— У дасягненні поспехаў комуністычнага будаўніцтва, — адзначае дакладчык, — вялікая роля належыць савецкім жанчынам. Большэвіцкая партыя забяспечыла жанчынам нашай краіны неабмежаваныя магчымасці для развіцця іх творчых здольнасцей. Разам з усім савецкім народам жанчыны нашай краіны з'яўляюцца поўнаўладнымі гаспадарамі савецкай дзяржавы, актыўнымі будаўнікамі камунізма.

Калі ў 1929 годзе колькасць жанчын сярод рабочых і служачых СССР складала 29 проц., то ў 1950 годзе яна склала каля 49 проц. Больш 600 тысяч жанчын узнагароджаны ордэнамі і медалямі Саюза ССР, 1988-мі прысвоена высокае званне Героя Соцыялістычнай Працы. Савецкія жанчыны прымаюць самы актыўны ўдзел у кіраванні дзяржавай.

— Але на дасягнутыя поспехі, — гаворыць таварыш Чарнышоў, — мы заўсёды глядзім толькі як на ступені, на апору для далейшага руху ўперад.

Рашэнне VI Пленума Цэнтральнага Камітэта КП(б)Б узбройвае партыйныя і савецкія арганізацыі баявой праграмай барацьбы за круты ўздым усіх галін сельскай гаспадаркі рэспублікі. У Беларусі прароблена вялікая работа па ўмацаванні калгасаў. Значна ўзрасла колькасць сельскагаспадарчых машын. У заходніх абласцях у асноўным закончана калектывізацыя. Усё гэта дае большыя магчымасці для ўздыму сельскай гаспадаркі. Велізарную ролю ў гэтай справе павінны адыграць жанчыны. Жанчыны — старшыні калгасаў брыгадзіры, звеннявыя і ўвесь актыў — павінны выступіць ініцыятарамі хутчэйшага навізнення большэвіцкага парадку ва ўсіх калгасах рэспублікі.

Калгасны лад вырастае шмат выдатных арганізатараў калгаснай вытворчасці, выдатных стаханавак. За апошнія два гады 19 жанчынам нашай рэспублікі за вырошчванне высокіх ураджаяў збожжавых і тэхнічных культур прысвоена высокае званне Героя Соцыялістычнай Працы, каля 500 калгасніц узнагароджаны ордэнамі і медалямі Савецкага Саюза.

Аднак многія калгасніцы яшчэ слаба ўдзельнічаюць у калгаснай вытворчасці. У Віцебскай вобласці за другі перыяд 1950 г. 1244 калгасніцы не выпрацавалі ніводнага працадня. У Брэсцкай вобласці за гэты-ж перыяд 3586 калгасніц зусім не ўдзельнічалі ў калгаснай рабоце.

Тав. Чарнышоў заахвочвае ўвагу на неабходнасць

налепшыць масава-палітычную работу сярод жанчын, выкарыстоўваючы ўсе яе формы і метады: праводзіць сходы, гутаркі, даклады, лекцыі, уцягваць жанчын у палітычныя гурткі, у агульнаадукацыйную вучобу, у работу розных камісій.

Асаблівае значэнне для палітычнага росту жанчын маюць дэлегацкія сходы. У заходніх абласцях нашай рэспублікі арганізавана 1258 дэлегацкіх сходаў, у якія выбрана каля 42 тысяч дэлегатак. Добра працуе дэлегацкі сход Вялеміцкага сельсовета Давід-Гарадоцкага раёна. На сходах дэлегатак абмяркоўваюцца пытанні калгаснага жыцця, чытаюцца лекцыі на прароднаўча-навуковыя тэмы, ставяцца палітычныя даклады. Кожная з 34 дэлегатак мае даручэнне. Дэлегаткі дабіліся, што кожны калгасны двор вышывае газету.

У выніку вялікай работы, праведзенай дэлегаткамі, жанчыны калгаса імя Леніна, Гарадзішчанскага раёна, прымаюць актыўны ўдзел у калгаснай вытворчасці. Дэлегаткі Галбейскага сельсовета Дунілавіцкага раёна, дзе старшынёй дэлегацкага схода з'яўляецца многадзетная маці Феафанія Балай, актыўна ўдзельнічаюць у сацыялістычным спаборніцтве па ўздыму сельскай гаспадаркі. Тут жанчыны сабралі вялікую колькасць понелу і іншага мясцовага ўгнаення. У гэтым сельсавеце поўнаасцю ачышчана і засыпана насенне, значна перавыканан план нарыхтовак лесу і лёну. Дэлегаткі сваёй актыўнай работай заслужылі павагу калгаснікаў. Чатыры з іх выбраны дэпутатамі сельсовета.

На жаль, не ўсюды добра паладжана работа дэлегацкіх сходаў. У Слоніўскім раёне з 42-х дэлегацкіх сходаў працуе толькі 2. У Сапоцкінскім раёне Гродзен-

скай вобласці многія дэлегацкія сходы не прыступілі да работы. Партыйныя арганізацыі абавязаны значна налепшыць работу дэлегацкіх сходаў.

Тав. Чарнышоў гаворыць далей аб неабходнасці смялей вылучаць перадавых жанчын на адказную партыйную, савецкую, гаспадарчую работу, наклаўшы ў аснову большавіцкія прынцыпы падбору кадраў.

— Клопаты аб жанчыне на вытворчасці, у быту, у вучобе, клопаты аб жанчыне-маці, аб выхаванні дзяцей, — гаворыць дакладчык, — павінны з'яўляцца абавязковым законам для ўсіх партыйных, савецкіх, профсаюзных і іншых нашых арганізацый, для ўсіх кіраўнікоў гаспадарчых органаў.

Па дакладу тав. Чарнышова ў спрэчках выступіла 23 чалавекі. Усе яны з вялікім веданнем справы разказвалі аб росце калгаснай вытворчасці, аб выхаванні новых кадраў, аб велізарнай ролі жанчын у калгасах. І ў словах кожнага адчувалася бязмежная ўдзячнасць партыі і ўраду, роднаму таварышу Сталіну за нястомныя клопаты аб савецкіх жанчынах.

Удзельнікі нарады праслухалі даклады: намесніка старшыні Савета Міністраў БССР Е. І. Уралавай «Аб ролі жанчын у барацьбе за мір», дырэктара Інстытута гісторыі партыі ЦК КП(б)Б Ф. А. Новікавай «Аб вялікіх будоўлях камунізма» і лекцыю загадчыка лектарскай групы ЦК КП(б)Б С. С. Гілілава «Аб міжнародным становішчы». З велізарным патхненнем удзельнікі нарады прынялі пісьмо вялікаму Сталіну.

У рабоце нарады прынялі ўдзел сакратар ЦК КП(б)Б тав. Н. С. Патолічаў, Старшыня Савета Міністраў БССР тав. А. Е. Кляшчоў, старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР тав. В. І. Казлоў, сакратары ЦК КП(б)Б тт. М. В. Зімянін, В. Е. Чарнышоў, П. А. Абрасімаў.

ПРАМОВЫ УДЗЕЛЬНІЦ НАРАДЫ ЖАНЧЫН-АКТЫВІСТАК СЕЛЬСКОЙ ГАСПАДАРКІ

✓ За высокі ўраджай!

С. Н. ШЫМАНСКАЯ,

старшыня калгаса «Новы шлях»
Полацкай вобласці

С. Н. Шыманская

Я дзевяць год працую старшынёй калгаса. У мінулым годзе мы аб'ядналіся з калгасамі «Комунар» і «Кастрычнік», якімі кіравалі мужчыны. Аб'яднаным калгасам даверылі кіраваць мне. У нас 274 гаспадаркі, зямлі 3174 гектары, з іх ворнай — 865. У праўленне калгаса ўваходзіць 9 чалавек, пераважна жанчын.

Многія жанчыны нашага калгаса ўдасцелены высокіх урадавых узнагарод. Звеннявая Стэфа Шыманская, якая тры гады падрад збірала высокі ўраджай бульбы, адзначана ўрадам узнагародай, звеннявая па ільну Мароз узнагароджана ордэнам Леніна, Быкава — ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Старшы конюх Мар'я Шыманская па загаду Маршала Савецкага Саюза таварышна Будзённага двойчы атрымала грашовыя прэміі за тое, што кожны год вырошчвае па 2 — 4 жарабят для Савецкай Арміі.

Многа жанчын працуе ў жывёлагадоўлі. Надзея Ятакіна атрымала ад замацаваных за ёю свінаматак па 16 парасят, цялятніца Соф'я Шыманская штогод вырошчвае па 32 ця-

ляці добрай укармленасці, без адыходаў. Пяць жанчын — конюхі.

Калгас паспяхова справіўся з усімі сельскагаспадарчымі работамі. Своечасова ўбраў ураджай, разлічыўся з дзяржавай па пастаўках. Замест 200 тон хлеба калгас здаў 204 тоны, поўнаасцю разлічыўся па бульбе і сёну, выканаў малакопастаўкі.

Гаспадарка ў нас насеннаводчая. Мы засяваем 170 гектараў канюшыны, бо яна павышае ўраджайнасць. Сёлета вялікую плошчу засеяем лубінам. Усё гэта дапаможа нам вырашыць асноўную задачу, пастаўленую VI Пленумам ЦК партыі, — павысіць ураджайнасць нашых палёў.

Наш калгас выканаў трохгадовы план развіцця жывёлагадоўлі. Жывёла забяспечана грубым і сакавітым кормам. Мы аказваем дапамогу калгасам, у якіх корму нехапае.

Узняць ураджайнасць палёў — такую задачу паставіла перад калгасным сялянствам наша партыя. А задачы, якія ставяць большавікі, праводзіць увесь народ. Наш абавязак — працаваць дружна, добрасумленна.

П. Л. Калола паказвае ўдзельнікам нарады вырашаны ёю лён.

Працаваць на карысць Радзімы

П. Л. КАЛОЛА,
Герой Соцыялістычнай Працы,
звенняя калгаса «Большэвік»
Баранавіцкай вобласці

Паны Польшчы шмат год унушалі беларускаму селяніну, што ён ні да чаго не здольны. Але ўся Радзіма ведае, што мы можам добра працаваць, калі нас навучыць. Савецкія спецыялісты далі нам веды на сельскай гаспадарцы.

Скажу пра сябе. Я працавала звеннявой на ільну з 1948 года. Агранамічная навука і ўсведамленне таго, што я працую не на пана, далі мне сілу. Маё звяно (12 жанчын) сабрала па 10,5 ц валакна і па 9,7 ц насення з гектара на плошчы ў 2,2 гектара. Урад прысвоіў мне высокае званне Героя Соцыялістычнай Працы.

Атрымаць такі ўраджай нам дапамаглі клопаты вялікага Сталіна аб жанчыне. Мы сталі вольнымі грамадзянкамі і працуем на саміх сябе, на савецкую дзяржаву, якая не толькі аплачвае, але і ўзнагароджвае нашу працу.

Калі мы будзем чэсна працаваць і берагчы грамадскае калгаснае дабро, мы адстаім мір, мы пераможам.

Чэрчылі — труманы хочуць праціць кроў чэсных людзей за новыя капіталы і землі, але савецкі народ не дапусціць гэтага. Мне 56 год, але, калі спатрэбіцца, я пайду

ваяваць за нашу чэсць і славу, за добрае жыццё, якое стварыла нам савецкая ўлада.

Урады Амерыкі і Англіі ганарацца золатам, а наш правадыр Сталін ганарыцца чэснымі працаўнікамі.

Я заклікаю ўсіх жанчын Беларусі нястомна працаваць на карысць нашай Радзімы, каб вялікі Сталін сказаў нам: «Добра!».

Узару 700 гектараў

У. С. КУРУЛЕНКА,
трактарыстка Суражскай МТС
Віцебскай вобласці

Трактарысткай я пачала працаваць з 1936 года. У 1950 годзе наша МТС выканала вытворчае заданне на 113%. Выпрацоўка па 15-сільны трактар склала 452 гектараў ўмоўнага ворыва. З курсантам Іванам Ноўскім я выпрацавала 646 гектараў замест планавых 440. Працуючы ў дзве змены, мы рацыянальна выкарыстоўваем час, уважліва сочым за спраўнасцю трактара і прычэпнага інвентара, эканомім гаручае, не маем прастояў.

Вялікім недахопам сваёй работы лічу тое, што яшчэ не дабілася высокай ураджайнасці ў калгасах, якія абслугоўваю. Сёлета гэты недахоп пастараюся выправіць.

Рамонт трактара закончыла 23 снежня. Дзяржаўная камісія прыняла яго з апэнкай «добра».

У 1951 годзе я абавязваюся ўзаруць 700 гектараў, два дні ў месяц працаваць на эканомленым гаручым, трактар і прычэпны інвентар трымаць у добрым стане.

У. С. Куруленка

Адзіна правільны шлях

М. П. КУНДАС,
даярка калгаса «Новы шлях»
Кобрынскага раёна

У сваім калгасе я даглядаю 12 кароў. У 1950 годзе кожная фуражная карова дала па 2200 літраў малака. Я са сваёю маці зарабіла 1102 працадні і атрымалі 4 тоны 3 ц збожжа, 5 тон бульбы.

Пры польскіх памешчыках мы дзень і ноч працавалі, ходзячы па чужых людзях, не маючы нічога свайго. А зараз у нас свой дом з двух пакояў і кухні, карова, двое свіней. У доме нашым гарыць лямпачка Ільіча, гаворыць радыё.

Правільны шлях у жыцці дапамог мне знайсці дэлегацкі сход. Дэлегаткай мяне выбралі ў 1946 годзе. На сходзе нам тлумачылі пастановы партыі і ўрада аб калгасным будаўніцтве, чыталі даклады на палітычныя і навуковыя тэмы, расказвалі аб перавагах калгаснага ладу. І калі ў 1948 годзе ў нас арганізуюўся калгас, мы з маці першыя падалі заяву і заклікалі ўсіх аднасяльчан паследаваць нашаму прыкладу.

Ёсць у нас і недахопы. Раённы аддзел сельскай гаспадаркі патрабуе ад нас рэгулярных зводак аб выкананні гаспадарчых мерапрыемстваў і ніколі не цікавіцца пытаннем пабудовы дзіцячых пляцовак, клуба, хоць для гэтага ў нас ёсць усе магчымасці.

Усе калгаснікі ўпэўнены, што калгас наш выканае пастанову VI Пленума ЦК БП(б)Б.

М. П. Кундас

В. А. Валасевіч

Вялікая сіла ў калгасе

В. А. ВАЛАСЕВІЧ,

старшыня Прылуцкага сельсовета
Мірскага раёна Баранавіцкай
вобласці

Невычэрпная жыццёвая сіла калгаснага ладу, вялікая падтрымка большэвіцкай партыі і савецкай улады далі магчымасць калгаснаму сялянству Беларусі ў найкарацейшы тэрмін выбрацца з разбурэнняў і галечы, у якую ўверглі яго фашысцкія акупанты. Калгасы Беларусі за пасляваенны перыяд паспяхова аднавілі і развіваюць сваю грамадскую гаспадарку.

У лістападзе 1949 года ў нашай вёсцы па ініцыятыве жанчын арганізаваўся калгас імя Пятра Купрыянава. Мяне выбралі старшыняй.

Мы атрымалі нядрэнны ўраджай, разлічыліся з дзяржавай па ўсіх відах паставак, поўнасю засыпалі насення і страхавыя фонды, закантрактавалі 10 галоў буйнай рагатай жывёлы і здолелі выдзеліць 2,5 тоны жыта на ўнутрыкалгасныя патрэбы. Такі фонд трэба мець у кожным калгасе, на выпадак аказання дапамогі. Калгаснікі атрымалі па 1,5 кг. пшаніцы, па 3 кг. бульбы на працадзень.

У 1950 годзе, пасля ўзбуйнення, новы калгас «Дружба» мае 167 двароў, 2216 гектараў зямлі, у тым ліку 780 гектараў ворнай. Узбуйнены калгас поўнасю забяспечаны насеннымі і страхавымі фондамі. Калгаснікі і калгасніцы

ўзмоцнена рыхтуюцца да вясенне-пасеўнай кампаніі.

Працуючы старшыняй сельсовета і членам выканкома раённага Савета дэпутатаў працоўных, я добра ведаю перадавых жанчын нашага раёна.

Старшыняй калгаса «Чырвоны Сцяг» выбрана Сцефаніда Іванаўна Шавейка, старшыняй Аюцэвіцкага сельсовета — Анастасія Аляксандраўна Русецкая. Абедзве з часцю апраўдваюць аказанае ім давер'е.

Шмат жанчын працуе на адказных пастах. Больш 30 жанчын выбраны членамі праўлення калгасаў, 27 — членамі рэвізійных камісій, 18 — рахункаводамі калгасаў. На жывёлагадоўчых фермах узорна працуюць 152 жанчыны.

Даярка калгаса «Перамога» Раіса Ясюк у 1950 годзе надала ад кожнай замацаванай за ёю каровы па 2065 літраў малака, а ад каровы «Галка» — 3000 літраў.

Птушніца Ганна Станкевіч з таго-ж калгаса атрымала ад кожнай нясушкі па 110 яек у год.

Свінарка Ніна Балабановіч з калгаса імя Чэрняхоўскага ад 6 свінаматок атрымала 73 парасят, г. зн. па 12 дзелавых парасят у год, а ад свінаматкі «Сняжынка» — 24 парасят.

Можна прывесці дзесяткі падобных прыкладаў. Яркім сведчаннем высокай аўтарытэтнасці ў калгасніках з'яўляецца тое, што 86 жанчын раёна выбраны дэпутатамі мясцовых Саветаў.

Жанчыны імкнуцца да ведаў, ахвотна займаюцца ў школах ліквідацыі малапісьменнасці, аграгартуках. Пяць дзяўчат вучацца на курсах камбайнёраў, чатыры скончылі курсы трактарыстак.

Зараз жанчыны актыўна рыхтуюцца да веснавой сяўбы, поспех якой забяспечвае атрыманне высокіх ураджаяў.

Сталін даў мне сілу

А. С. ЯНЧЫНЮК,

старшыня калгаса «Большэвік»
Гродзенскага раёна

Наш калгас арганізаваўся ў канцы 1949 года. У нас удвая больш жанчын чым мужчын. Усе мы працавалі неабходны мінімум працадзён. Сямідзесяцігадовая Чарніца мае 200 працадзён. Геня Шкут — 180.

У 1950 годзе калгас выканаў план па ўсіх відах нарыхтовак. Шмат увагі ўдзялялі мы жывёлагадоўчым фермам. Пабудавалі па-

А. С. Янчынюк

мяшканні для буйнай рагатай жывёлы, свіней, авечак, птушкі.

У нас высокая цэнніца працадзён. У мінулым годзе калгаснікі атрымалі па 4 кг збожжа і па 4 кг бульбы.

Я больш года працавала на жывёлагадоўчай ферме, а цяпер мяне выбралі старшыняй калгаса.

Рыхтуючыся да веснавой пасеўнай кампаніі, мы загадзя адрамантавалі ўвесь інвентар, поўнасю засыпалі насенне, правярылі на ўсходжасць. На палі вывезлі і склалі ў штабелі больш 2000 тон гною. У дастатковай колькасці маем і мінеральныя ўгнаенні.

Коні ў нас вышэйсярэдняй і сярэдняй укармленасці.

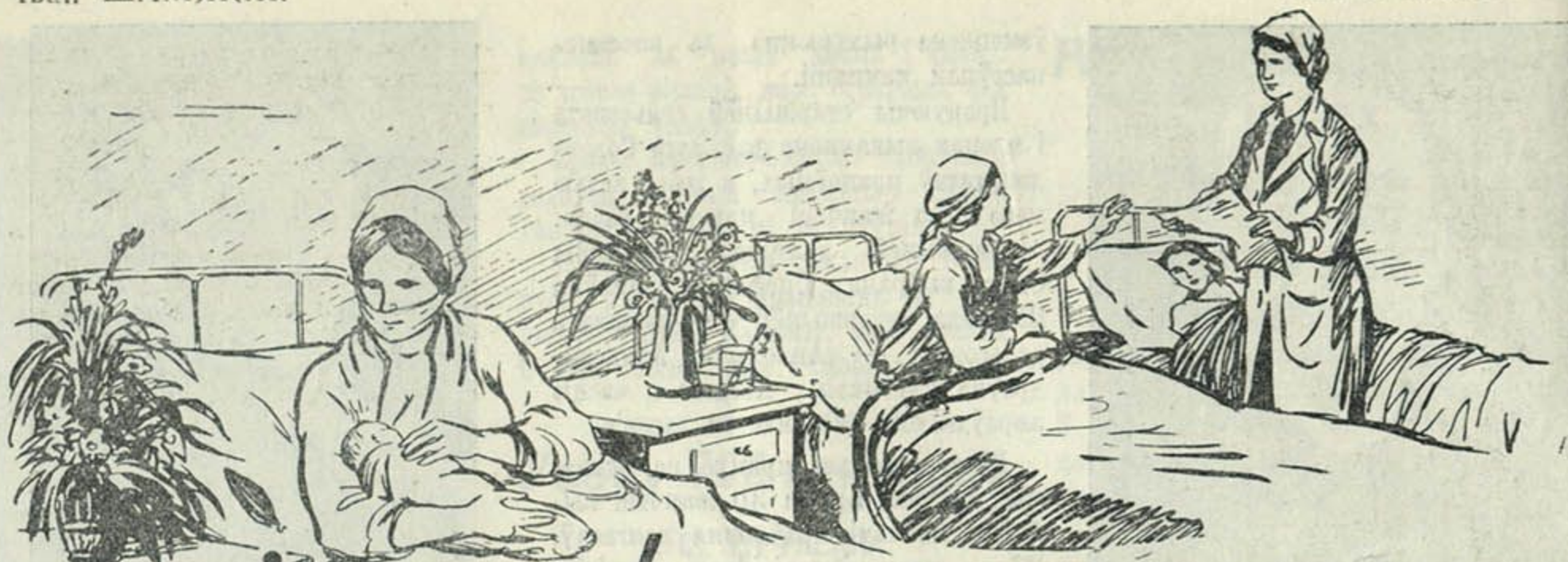
Перад палявымі работамі мы дадалі ім корму па 3 кг аўса і па 4 кг канюшыны на дзень.

У калгасе працуюць 2 паляводчыя брыгады. У кожнай брыгадзе ёсць конюхі, возчыкі, якія адказваюць за цягло і інвентар.

Некалькі звенняў вырошчваюць цукровыя буракі. Звяно Ніны Янчынюк абавязалася вырасціць па 300 ц буракоў з гектара. Ільнаводка Вольга Саганёва абавязалася сабраць па 9 ц насення і па 4,5 ц валакна з гектара.

Я не памылюся, калі скажу, што мы цалкам справімся з пасеўнай кампаніяй.

Мне больш 50 год. Я працую, не пакладаючы рук. Жыву я адна і дзякую таварышу Сталіну, што ён даў мне сілу працаваць. Я заклікаю ўсіх жанчын працаваць так, як вучыць нас вялікі Сталін.

СПІ, МОЙ СЫНОЧАК

(З дзённіка маці)

П РАМЕНЬ сонца спачатку з'яўляецца на столі — вузкая ружовая палоска, пераламаная ў куце. Паступова яна робіцца святлейшай, губляе ружовасць, шырыцца, спускаецца ўніз. Мне здаецца, што я бачу, як яна рухаецца, расце. Праходзіць нядоўгі час — і гэта ўжо шырокі сонечны экран на супроцьлеглай ад мяне бледнасіняй гладкай сцяне. Я пераводжу позірк на акно. За ім зноў — невымяральная глыбіня чыстага неба, ажно ў ваччу робіцца балюча ад яго яркай блакітнасці. Зноў будзе прыгожы, сонечны дзень, і мне радасна ад гэтага: здаецца, што сама прырода вітае нараджэнне майго сына.

На экране з'яўляецца адбітак рамы, а ў ніжнім кутку яго — круглыя плямкі. Гэта — цені ад галіны ліпы, што стаіць пад акном. Па тым, як цені гэтыя варушацца, я здагадваюся, які лёгкі ласкавы вецерок там, за акном, абмывае лісце, і сама адчуваю яго цёплы пацалунак на сваім твары, на грудзях.

Раніца. Раніца нашай Радзімы. Перад вачыма адразу з'яўляецца карціна з такой назвай... Але, светлая раніца над маёй Радзімай, шчаслівая раніца майго сына.

Рая Бярозка, мая суседка, што ляжыць каля той, асветленай сонцам, сцяны, высоўвае з-пад коўдры руку і пяшчотна гладзіць цені галінкі, потым робіць рух, нібы зрывае лісток, прыціскае яго да вуснаў і ўсміхаецца па-дзіцячаму радасна. Я ўпотаі гляджу на яе і таксама не стрымліваю ўсмішкі замілавання. Якое яна яшчэ дзіця, гэтая Рая. Сапраўды, як маладая бярозка — беленькая, гнуткая. Я ўспамінаю сваю старэйшую дачку. Ці даўно, здаецца, сама была такой, як Рая, а Тані ўжо дзесяты год. І не ўбачыш, як праявіць час, і выпярхне яна з-пад матчынага крыла...

Але ўсё-ж, якое вялікае шчасце быць носьбітам ганаровага імя — маці.

Вось яны...

У калідоры раптам, недалёка ад нашай палаты, раздаецца дзіцячы крык. Пачало нейкае адно (мне здаецца, што гэта — мой такі ранні і

звонкі), а за ім, нібы разбуджаныя, заліваюцца ўсе, ды так дружна, галасіста, што, мабыць, крыкі іх чуваць далёка за вокнамі гэтага светлага будынка, на гарадской вуліцы. Яны нібы вітаюць раніцу і абвешчаюць аб сваім з'яўленні, аб сваім праве на месца пад сонцам.

— Эх-х, якія яны галасістыя! Як пеўні. Адзін за адным, — гаворыць другая мая суседка, Дар'я Сулкоўская, работніца аўтазавода, і весела смяецца. Яна падымаецца, апранае халат і вітаецца проста, шчыра:

— Добрай раніцы, бабы!

Нянька прыносіць дзяцей, адразу дваіх на абодвух руках. Мы сустракаем яе, як доўгачаканую гасцю, імкнемся насустрач. Хутчэй прытуліць яго да грудзей — гэты пяшчотны родны камочак!

— Ваш, Трушкевіч, а гэта ваш, Рачка, — асцярожна аддаючы дзяцей, папярэджвае Маша, нібы мы самі не зможам іх пазнаць.

Валошына сярдзіта бурчыць:

— Майго вы заўсёды носіце апошнім.

Гэта — няпраўда, і нам усім прыкра ад гэтай няпраўды. Я не разумею, чаму гэтая жанчына патрабуе да сябе нейкай асаблівай увагі і ўвесь час нечым незадаволена. Хіба можна хмурыцца ў такі момант? Але ў мяне няма часу думаць аб ёй: уся мая ўвага скіравана на майго маленькага. Ён жмурыць вочкі ад святла, адкрывае роцік і шукае язычком.

«Калі ласка, сыночак...» — і я ўся напаўняюся дзіўным пачуццём — тым своеасаблівым пачуццём, якое разумеюць толькі маці.

Мы доўга маўчым — ні слова. Толькі чуваць дзіцячае цмоканне і кволае дыханне. Ды яшчэ чуно, як за акном шуміць ліпа — відаць, на дварэ разгульваецца гарачы вецер.

Усё вышэй падымаецца сонца. Праменні яго ўжо ўпалі на раін ложак, і яна ляжыць з сынам, уся залітая імі. Светлыя валасы яе сталі залатымі, яшчэ бледны пасля родаў твар паружаваў.

І раптам пакой напаўняе ціхі-ціхі, але такі прыемны, кранаючы спеў калыханкі:

Спі, птушанятка, мой хлопчык прыгожы, —

Баюшкі-баю-баю.

Гэта — Рая. Гэта яе шчасце ліецца цераз край так прыгожа, меладычна. Я затойваю дыханне, толькі сэрцам паўтараю словы цудоўнай песні:

Ты не сустрэнеш ні гора,
ні крыўды,

Долі не ўбачыш ліхой.

Спі, мой саколічак, спі, мой сыночак,

Родны званочак ты мой.

Мне нават трохі зайздросна, што не я, а Рая, самая маладая з нас, змагла так прыгожа выказаць нашы агульныя пачуцці.

Перарваўшы калыханку, Рая гаворыць да мяне і Сулкоўскай:

— Ведаеце, аб чым я мару? У першым-жа канцэртным выступленні выканаць гэтую песню. І так выканаць, каб... усю душу ўлажыць... Я веру, што яна сапраўды зможа праспяваць калыханку так, як, магчыма, не спяваў яшчэ ніхто. З яе голасам, з яе талентам і з яе цяперашнімі пачуццямі — усё можна.

— А я мару аб заводзе, — проста гаворыць Сулкоўская. — Засумавала я на сваім станку. Хутка ўжо два месяцы, як не працую...

Я ведаю, што Валошына нідзе не працуе, і ў мяне нараджаецца думка аб тым, што, магчыма, таму і характар у яе такі цяжкі. Гэта-ж «ядома»: псуецца характар, калі чалавек пазбаўлены шчасця калектыўнай працы, дружбы. Я, напрыклад, не ўяўляю свайго жыцця без работы. Мне здаецца, што і шчасце маё будзе няпоўным, калі я пакіну школу. Неяк Андрэй сказаў мне аб гэтым:

— Можна, табе, Галя, варта годзік прпусціць, пакуль маленькі...

Я спалохана замахала на яго рукамі. Расказваю аб гэтым сваім сяброўкам па самаму шчасліваму «няшчасцю».

Сулкоўская ўздыхае.

— Ні адной прафесіі ніколі не зайздросціла, а настаўнікам зайздросчу. Усю маладосць сваю марыла настаўніцай быць. Не давялося. Рана сірата засталася.

Гаворым аб усім: аб мінулым і бу-

дучым, дзелімся самымі заповітнымі думкамі.

Дзяўчына-санітарка прыносіць перадачу — вялікі пакунак. Яшчэ да таго, як яна вымаўляе маё прозвішча, я здагадваюся, што гэта — мне, бо накупіць столькі зусім непатрэбнага мог толькі адзін чалавек — Андрэй; ні маці, ні сястра гэтага не робяць. У мяне радасна забілася сэрца, і я ледзь стрымліваюся, каб не ўсклікнуць, як тая дзяўчынка:

— Прыехаў! Прыехаў!

Ламаючы аловак, хутка пішу яму адказ — тлумачу, куды падыйсці, каб мы пагаварылі праз акно.

Акно ў нас — наўсцяж. Я захутваюся ў халат і абапіраюся на падаконнік.

Убачыўшы мяне, Андрэй знімае капялюш, махае ім. Валасы яго парыжэлыя ад сонца і твар карычневы ад загару.

Хвіліну мы маўчым. Глядзім адзін на аднаго, радасна ўсміхаемся і маўчым, нібы збянтэжаныя маладажоны.

Потым ён незвычайна гучна вітаецца:

— Добры дзень, Галя!

Яму, відаць, здаецца, што я вельмі высока і магу не пачуць яго слоў. Я смяюся ў адказ.

— Ну, як ты?.. — пытае ён.

— Як бачыш. Добра. А ў цябе, што там?

— О-о, у мяне — цудоўна! Пазаўчора закрылі плаціну. Таму і затрымаўся. Ты прабач, Галя. За ноч вада паднялася на чатыры метры, заліла ўсю Кашыцкую нізіну. І цяпер такі водны прастор, проста — мора. Мяне на станцыю на маторцы адвозілі. Прыгожа, ліха на яго! Адным словам, галоўнае зроблена. Засталося ўстанавіць генератар — і ўсё... І сем узбудзеных калгасаў атрымаюць энергію. У тым ліку і твае Рэпкі...

— А потым куды?

Андрэй не адразу адказвае на гэтае пытанне.

— Ведаеш, буду прасіцца, каб на год пакінулі ў апарце...

Я не веру, бо ўпэўнена, што гаворыць ён гэта, каб толькі ў такі час сказаць мне што-небудзь прыемнае. Тры гады ўжо ездзіць ён з аднаго раёна рэспублікі ў другі і дапамагае будаваць найбольш буйныя калгасныя гідрастанцыі — тыя, дзе патрэбна вока вопытнага інжынера. І палюбіў ён сваю неспакойную работу надзвычайна. Адарвацца яму ад яе цяжка. Ды і я наўрад ці адчувала-б сябе задаволенай, каб ён сапраўды застаўся ў апарце. Гэта я так, па жаночай слабасці, часам выказвала яму сваю крыўду: усю вайну не бачыліся, і цяпер радуешся кожнай сустрэчы, кожнаму дню, праведзенаму разам. А ў сапраўднасці і сама я палюбіла такое жыццё, пры ім проста ўвесь час адчуваеш сябе маладой. Як і дванаццаць год назад, у першы год нашай жаніцбы, з нецярпеннем, з хваляваннем чакаеш яго прыезду і... раптам у дзве, у тры га-

дзіны ночы — званок (ён звоніць асабліва, па-свойму), і бяжыш яму адчыняць. Або ў такі-ж час — тэлефонны званок, і... чуеш яго з якога-небудзь далёкага Лепельскага раёна... А ўлетку ён звычайна забірае на будаўніцтва і нас.

... Ён і сам разумее, што я не веру яго абяцанням, і стараецца хутчэй змяніць тэму гутаркі.

Мне не падабаецца, што ён такі словахвотны сёння (відаць, ідуць сюды, ад радасці перакуліў чарку), і троху закранае, што ён так доўга нічога не пытае аб самым галоўным — аб сыне.

Але Андрэй раптам нібы адгадвае мае думкі:

— Ну, а як ён?

Узрадаваная, я гарэзліва пытаю:

— Хто ён?

— Хто! Сын!

— Ого! Хлопец — увесь у тату.

— Ну, гэта ты заўсёды гаворыш! — аднак шчасліва смяецца і, відаць, ад хвалявання надзяе капялюш і хуценька скідае яго зноў. — А падрастуць, дык усе — у маму, з характарамі.

Гавораць Сулкоўскія, а мы стаім і працягваем нашу размову ўсмішкамі, позіркамі, тлумачачы незразумелае асобнымі, кароткімі словамі.

Развітваючыся, Андрэй крычыць гучна, весела:

— Галя! Мы пойдзем з Васілём Пятровічам, — ён робіць зразумелы гэст. — За сыноў... Каб у бацькоў удаліся.

Я дакорліва качаю галавой і пагражаю пальцам.

Дар'я Сулкоўская спыняе маю руку.

— Якія мы суровыя, жонкі. Хай ідуць. Гэта-ж проста хараша, калі хочацца выпіць ад радасці. Пагана, ой як пагана, калі чалавек п'е ад гора.

Я смяюся.

— А калі ў нас яе, радасці, кожны дзень — хоць адбаўляй?..

Тры дні пустое пяты ложка у нашай палаце.

І раптам адвячоркам санітары прыносяць на насілках парадзіху. Мы, жанчыны, увогуле народ цікаўны, але тут наша цікаўнасць стала яшчэ большай, калі мы ўбачылі, што жанчына, якую прынеслі, намнога старэй

за любую з нас. На выгляд ёй можна было даць значна больш за сорок. Можна гэта таму, што яе простыя ясны твар быў вельмі бледны, спакутаны, ажно вусны сцінелі. Відаць па ўсяму, што гэтай нашай сястры прышлося нялёгка.

Хвіліну, другую яна ляжыць моўчкі, глядзіць у столь і мазолістай, парэпанай далоннай правай рукі гладзіць левую, нібы рука ў яе баліць. Потым паварочвае галаву, азірае палату, спыняе позірк на Раі і ўсміхаецца.

— Якія вы тут усе маладыя... ды... прыгожыя, — голас у яе грудны, прыемны. — Адна я — старуха. Мне ажно сорамна з вамі...

Мы з Сулкоўскай кідаемся да яе, прапануем выпіць малака, соку. Раіса аддае свой шакалад і ўгаварвае, што гэта вельмі карысна — падтрымацца ў такі момант шакаладам.

Жанчына выпівае шклянку малака, выцірае далоннай вусны і ўздыхае:

— О-ох, як я змарылася сёння, — нібы яна пасля доўгага летняга працоўнага дня дзе-небудзь на сенажці толькі што вярнулася і лягла адпачываць. Праз момант яна сапраўды засынае моцным і спакойным сном. Пакуль яна спіць, мы ад Машы даведваемся аб ёй усё.

Марына Архіпаўна Кардаш — калгасніца з заходняй вобласці. У яе былі вельмі цяжкія роды, яна пакувала два дні, і ўрач сельскай больницы з дапамогай райздрава выклікаў самалёт і накіраваў яе ў сталічны роддом. Тут яна нарадзіла двойню...

— Двух дзяўчынак. Прыгожанькіх такіх. Па тры кілаграмы важаць, — захлынаецца ад захаплення Маша. — А былі гэта ў яе дзесятыя роды.

— Якія? — недаверліва пытае Валшына.

— Дзесятыя! — з гонарам, быццам гэта яна сама нарадзіла, адказвае Маша. — Цяпер у яе адзінаццаць дзяцей. Вось як! Гераіня!

Наша павага да Марыны Архіпаўны пасля такіх звестак робіцца невымяральнай. Мы баімся кашлянуць, каб не патрывожыць яе сон.

— Ну, вось я і адпачыла, — Марына Архіпаўна зноў азірае нас, палату, твар яе ўжо не здаецца такім спакутаным і бледным. — А якія вы маладыя ўсе, — зноў захапляецца яна. — Маёй Ганульцы, мабыць, столькі ўжо гадкоў, як табе, — гаворыць яна да Раі і пытае: — Маіх дзяўчатак не прыносілі? Шанцуе нам з Лявонам. Дома пяць хлопцаў і тры дзяўчыны. Цяпер пораўну будзе...

Яна спрабуе падняцца. Мы спалохана махаем рукамі.

— Што вы, Марына Архіпаўна! Вам нельга падымасца.

— Урач загадаў нам сачыць, — шчыра прызнаецца Рая.

Сулкоўская падсоўвае да яе ложка табурэт, на якім вячэра — усё найлепшае з таго, што прынеслі з кухні, што было ў нас і што дазволіла Тацяна Іванаўна, наш палатны ўрач.

Марына Архіпаўна ўдзячліва ўсміхаецца.

— А я сваю Зоську на сенажаці нарадзіла. Варочала сена на пайцы ў нядзелю адна-адзіночкая, а да вёскі тры вярсты. І нічога. Загарнула яе ў споднюю сарочку і прышла дамоў... Прышла і лягла на печы. А Лявон заходзіць і пытае: «Можа нядобра табе, Марына? Можа час прышоў? Дык я пайду Гарбыліху паклічу». Бабка-павітуха ў нас была. «Не, кажу, дзякуй богу, не трэба ўжо». Вось як раджалі. Вы такога не перажылі... Для вас во якія харомы пабудаваці. Ажно зіхаціць усё навокал, з ложка без доктара падняцца не можна...

Мы слухаем яе з вялікай увагай. Валошына, якая звычайна рэдка ўдзельнічала ў нашых доўгіх гутарках, цяпер ляжыць на жываце, падзіцячаму падпёршы кулакамі шчокі, і ў вачах яе, якія яна не зводзіць з Марыны Архіпаўны, вялікая жаночая цікаўнасць. І раптам яна пытае:

— Скажыце, а вы ўсіх сваіх дзяцей аднолькава любіце? Ці аднаго якога мацней?..

Марына Архіпаўна разумеючы ківае галавой.

— Э-э, галубка ты мая, не бойся ты гэтага. Матчына любоў — што крыніца тая: колькі не пі з яе — у ёй менш не становіцца. Так і ў матчыным сэрцы — на ўсіх ласкі хапае. Калі адзін, дык здаецца ўсю любоў яму аддаеш, а пяць іх стане — і таксама не слабей любіш. Хіба вось, калі захварэе якое, тады, можа, больш ласкі яму аддаеш...

Сулкоўская ўвіхаецца каля жанчыны, угаварвае:

— Вы ежце, ежце, а то вы зусім нічога не з'елі. Так нельга. А то ў вас малака не будзе...

Марына Архіпаўна ўзрушана нашымі клопатамі, і ёй хочацца гаворыць, а не есці.

— Добрыя вы. Шчаслівыя. А вось да мяне шчасце пазнавата прышло. Але нічога, я не гарую, толькі вось можа троху зайздросчу вам... а больш, дзецям вашым... і сваім цяпер. Лёгка гадаваць дзяцей, калі аб іх не адна толькі маці клапаціцца. Вось мае зараз... Усе абутыя, адзетыя, накормленыя, і ўсіх у навуку пацягнула. Ганулька на трактарыстку вывучыла-

ся, Юрка тут, у Мінску, вучыцца, а Паўлік на лесапілцы працуе і таксама гаворыць, што іх вучаць там. А меншыя — усе ў школе. Я часам пытаю: усе вучоныя станеце — хто на зямлі будзе працаваць? А яны смяюцца: мы, — гавораць. А калі ўспомню, як мы пры панах жылі, колькі я слёз тады выліла... Помню, у тое лета, калі нашы прышлі, у маёй хаце трое пастушкоў было!

Яна доўга расказвае аб сваім жыцці ў панскай Польшчы, расказвае цікава, хваляюча. У Раі ў вачах слёзы.

— Во як жылі, не жылі — гаваралі... А як жыць сталі! А, падумаеш, што будзе гадоў цераз пяць!..

— Калі вайны не будзе, — заключае Валошына. Словы яе на хвіліну ўсталёўваюць цішыню: быццам недзе ляснуў стрэл, і ўсе трывожна прыслухоўваюцца да яго.

— Вайна? — Марына Архіпаўна ўздыхае. — О-хо-хо, якое гэта страшнае слова для нас, матак. У мяне вайна забрала Янку, чатырнаццаты гадок ішоў яму... Сувязным партызанскім быў, — твар яе робіцца суровым.

— Вось і я баюся, — прызнаецца Валошына, нясмела пазіраючы на нас. — За дзяцей... Дзе тады схаваш іх ад такіх бомбаў? Вунь яны на Карэю напалі... якраз у той дзень, калі нашы дзеці нарадзіліся...

— Што ім толькі трэба, ірадам праклятым? Чаму ім няма спакою ад таго, што людзі мірна жывуць?

Сулкоўская змяняецца з твару, чырванее і з папрокам гаворыць:

— Што вы — «баімся, баімся»... Не баяцца, а змагацца трэба... А баяцца нам няма чаго!.. Хай яны нас баяцца, мы дужэйшыя.

— Змагацца? Як ты будзеш з імі змагацца? — нясмела перабівае яе Валошына.

— Ну, ты, жанчына, нібы ўчора толькі на свет нарадзілася ці няма ведама дзе жыла. Паглядзі, як увесь свет падняўся супроць вайны, усе народы... А мы-ж — першыя, на нас з усіх краёў зямлі глядзяць...

— Вось і я так думаю, — гаворыць Марына Архіпаўна, — што каб усе маці, усе людзі ў адзін голас казалі гэтым уладарам амерыканскім, што рыхтуюць яе, вайну: нам вайна не патрэбна, мы не жадаем ваяваць і дзяцей сваіх не аддамо... А сілком пагоніце — на сябе пняйце... Тады-б яны падумалі...

Мы доўга яшчэ гаворым, хоць час і позні. За акном душная летняя ноч.

Засынае сталіца. Толькі недалёка на станцыі цяжка дыхаюць стомленыя паравозы.

А раніцою, такой-жа сонечнай раніцою, як і папярэдняй, наша начная размова атрымоўвае законамерны працяг. Перад снеданнем Маша прыносіць газету і гаворыць:

— Во навіна якая! І мы будзем подпісы ставіць за мір.

Я прагна хапаю газету, чытаю ўслых. Марына Архіпаўна просіць перачытаць яшчэ раз. Слухаючы, яна варушыць губамі, нібы паўтарае следам за мной словы Адозвы.

— Значыцца, судзіць іх, як чалавека-казабойцаў, калі яны кінуць гэтую чортаву бомбу? А хто-ж іх судзіць будзе? — пытае яна.

— Народ.

— Даўно-б іх так папярэдзіць. Бо калі народ пачне судзіць — хай не чакаюць літасці.

Заходзіць Тацяна Іванаўна. Мы ў адзін голас выказваем ёй сваё жаданне: мы хочам тут, у родным доме, падпісацца пад Адозвай. Яна прыветліва ўсміхаецца.

— Добра. Зраблю ўсё, што ад мяне залежыць, — абяцае Тацяна Іванаўна. Яна прыходзіць пасля абеду, можа быць, з нарком у той час, калі мы канчаем карміць дзяцей, але яны яшчэ ляжаць каля нашых грудзей, і мы цешымся імі, не маючы сіл адвесці свае позіркы ад іх маленькіх, ружовенькіх, але такіх ужо знаёмых, родных тварыкаў.

Першая падпісвае Валошына. Перад гэтым яна глядзіць на сваю дачурку, потым бярэ прыро, зноў азіраецца на дзіця і доўга трымае прыро над паперай — чытае тэкст, і нам добра відно, як дрыжыць яе рука. Распісваецца яна з нервовай хуткасцю.

Марына Архіпаўна прыладжваецца, нібы рыхтуюцца да вельмі важнай і цяжкай працы. Дачок ад яе ўзялі на рукі Тацяна Іванаўна і Сулкоўская. Распісваецца яна вельмі доўга, старанна выводзячы кожную літару свайго прозвішча, імя і імя па-бацьку; яна нядаўна толькі стала пісьменнай — пасля вайны. На ілбе ў яе і на носе высыпаюць буйныя кроплі поту.

Распісаўшыся, яна з палёгкаю ўздыхае.

— Ну, вось, і я сваё слова сказала.

Я распісваюся апошняй і таксама адчуваю, што хвалюся, таксама перачытваю тэкст, хоць ужо ведаю яго напамінь. Мімавольна азіраюся на сына.

«За тваю светлую будучыню, сыночак. Каб ты ніколі не перажываў таго, што давялося перажыць Тані...»

Я думаю, распісваюся і чую — быццам здалёк аднекуль — ціхі, але хваляючы, кранаючы душу, словы калыханкі:

Дасць табе сілу, дарогу пакажа

Сталін сваёю рукой.

Спі, мой саколічак,

спі, мой сыночак,

Родны званочак ты мой.

Гэта — зноў Рая, і я паўтараю за ёй:

— Спі, мой сыночак! Спі спакойна.

Цёця Дамініся

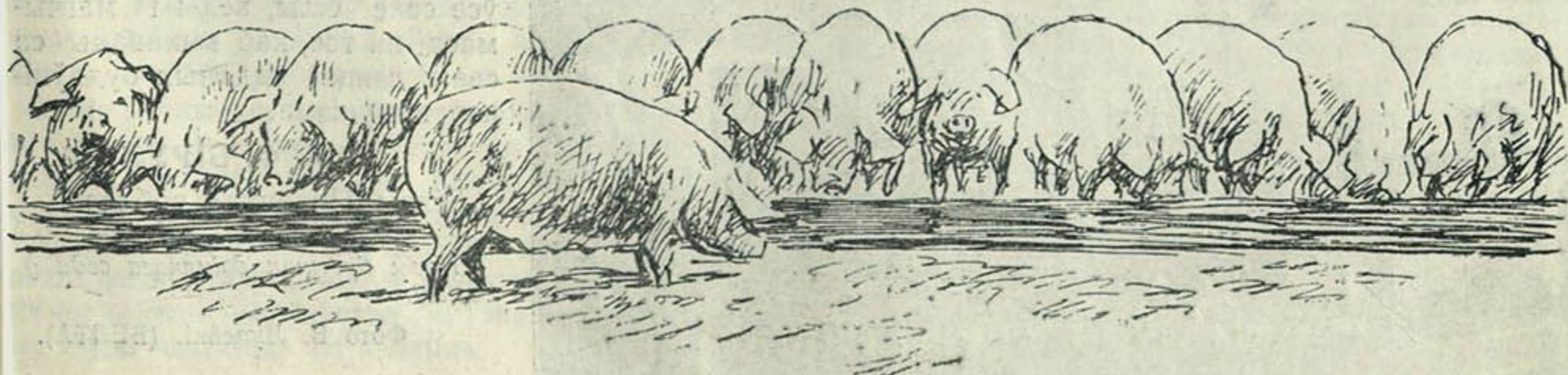
Канстанцыя БУЙЛА

Сёння мы усе сышліся
К цёці Дамінісі,
Расказаць яна нам хоча
Пра свой дзень рабочы.
Свінаферма яе славай
Ззяе велічавай;
Далі восем свінаматак
Сотню парасятак,
І усіх яна умела
Давяла да дзела.

— «Што-ж сказаць вам? — ну,
устану

Я, вядома, рана.
Прыбярэ свінарнік чыста,
Вымыю карыты,
Корм дам цёплы, падагрэты,
Бульбу з вінегрэтам,
Дапушчу да сытых матак
Меншых парасятак,
А сталеішым, корм асобны —
Нібы дзеткам дробным,
Крупнік з малака і пшонкі,
Змолатае тонка.
Пакармлю — і на спачынак
Укладаю свінак.
Потым — чысціцца і мыцца
Цёплаю вадзіцай,
Пасля зноў спачынуць крышку
Ў сонейку, ў зацішку.
Ветрык цёплы іх абвее,

Сонца абагрэе.
Ходзяць сабе па дарожках
Беленькія ножкі...
А там зноў каля абеду
Ідуць за мною следам
Да карытаў чыстых свінкі...
Бульбяной намінкі
З атрубямі дам да сыта,
Корм той знакаміты!
Бураковай крышку ціны:
Гэта — вітаміны.
А вада у нас пад бокам,
Не насіць здалёку,
Чыстата таму і свежасць
Тут жывёлу нежаць.
Дабіваюся прыроста
Вагі — вельмі проста:
Чышчу, мыю, даглядаю
І аб корме дбаю.
У даглядзе, год ад году
Больш даюць прыплоду.
І прыплод ідзе здаровы
Ў гэтакіх умовах.
Калі любіш сваю працу,
Нечага баяцца:
Ўсё заўсёды добра будзе
І табе і людзям».
Гэтак цёця Дамініся,
Калі мы сышліся,
Нам расказвала ахвоча
Пра свой дзень рабочы.

Матчын абавязак

Паважаная рэдакцыя!

На Ваш зварот да маці-гераінь хачу падзяліцца сваім вопытам выхавання дзяцей і пачуць яго ад іншых маці.

У нашай сям'і 11 дзяцей: сем дачок і чатыры сыны. У нас так ужо склалася, што займаемся мы выхаваннем дзіцяці ад самага яго нараджэння. Мы з мужам любім дзяцей, самі няньчым іх, ніколі не шукаючы дапамогі з боку, уважліва адносімся да кожнай дзіцячай скаргі і просьбы. Гледзячы на нас, і старэйшыя дзеці клапацяцца аб маленькіх, што з'яўляецца для мяне вялікай дапамогай. Цесная спайка паміж бацькамі і старэйшымі дзецьмі — надзейны фундамент у выхаванні малодшых.

Неадступна і строга сачу я за паводзінамі маіх дзяцей як дома, так і на людзях. Як толькі дзіця пачынае гаварыць і разумець, я тлумачу яму, што можна рабіць, чаго нельга, развіваю ў ім любоў да членаў сваёй сям'і, узаемную павагу і разуменне, паняцце аб абавязках у адносінах да сябе, да бацькоў, братоў, сяцёр і наогул да ўсіх людзей.

Я заўсёды старалася і стараюся прывіць маім дзецям любоў да нашых вялікіх правадароў. Чытаю дзецям кніж-

кі аб маленстве, юнацтве, рэвалюцыйнай дзейнасці і барацьбе Леніна і Сталіна за шчасце народа. Жыццё лепшых людзей нашай Радзімы служыць для маіх дзяцей прыкладам.

Пасільная праца для кожнага дзіцяці ў нашай сям'і з'яўляецца неабходнасцю. Дзяўчынка мае ведаюць, што іх абавязак мыць пасуду, падмятаць падлогу, а калі падрастуць — мыць падлогу, працаваць на гародзе. Хлопчыкі сякуць дровы,носяць ваду. Маім дзецям ніколі не трэба загадваць: зрабі тое, прынясі гэта. Яны самі ведаюць, што маме трэба дапамагаць.

Прывяду прыклад.

Аднойчы дзяцей не было дома. Я сама ўзяла вёдры і пайшла па ваду. У гэты час Саша мой ішоў з сябрамі па вуліцы. Ubачыўшы мяне здалёк, кінуў кампанію, хутка падбег да мяне, забраў вёдры і сам прынёс ваду.

У сям'і нельга абыйсціся без дысцыпліны. І яна ў мяне моцная. Ніхто з дзяцей нікуды не пойдзе, нічога не возьме, не зробіць, пакуль не парайцца са мной. Таму ў нас вялікая дружба. Дзеці ведаюць, што я ім раю толькі добрае, і плацяць мне за гэта вялікім давер'ем.

Мой муж настаўнік. На гэтай рабоце ўжо сорок першы год. У нашым доме

заўсёды ёсць кніжкі, газеты, часопісы. Я стараюся развіваць у дзяцей любоў да кніг. Калі яны яшчэ маленькія, сама чытаю ім казкі, вершы, апавяданні, калі-ж падрастуць, патрабую, каб яны мне чыталі. Сама падбіраю для іх літаратуру ў адпаведнасці з іх узростам і інтарэсамі. Мы сумесна абмяркоўваем прачытанае.

Вучацца мае дзеці ўсе добра. Дзве старэйшыя дачкі закончылі біялагічны факультэт, трэцяя з'яўляецца завочніцай Рыжскага педагагічнага інстытута, чацвертая скончыла дзесяцігодку. Дачка Ганна настаўнічае ў г. Гульбіне (Латвійская ССР), Алена — настаўніца чыгуначнай школы. А сыны вучацца ў ленинградскіх інстытутах. Дома Лёня і Міша: адзін вучыцца ў сёмым, другі ў першым класе. Чатырохгадовая Маня пасільна дапамагае па гаспадарцы.

Старэйшыя дзеці ўжо вышлі на самастойную дарогу, меншым яшчэ трэба дапамагаць.

Сям'я ў нас вялікая, дружная. Я спакойна за сваіх дзяцей: іх будучыня светлая. Не раз думаю: які-б лёс іх сустрэў, калі-б мы не жылі ў нашай цудоўнай краіне? Як маці-гераіня з 1944 г., я атрымала 22 тысячы рублёў дзяржаўнай дапамогі. Мае дзеці-студэнты атрымліваюць стыпендыю. Ва ўсім гэтым я бачу клопаты нашай роднай камуністычнай партыі і асабіста Іосіфа Вісар'янавіча Сталіна — нашага вялікага бацькі, друга і настаўніка.

Дапамагаюць маёй сям'і прадастаўленнем працы, парадай, маральнай падтрымкай і прадстаўнікі нашай мясцовай улады.

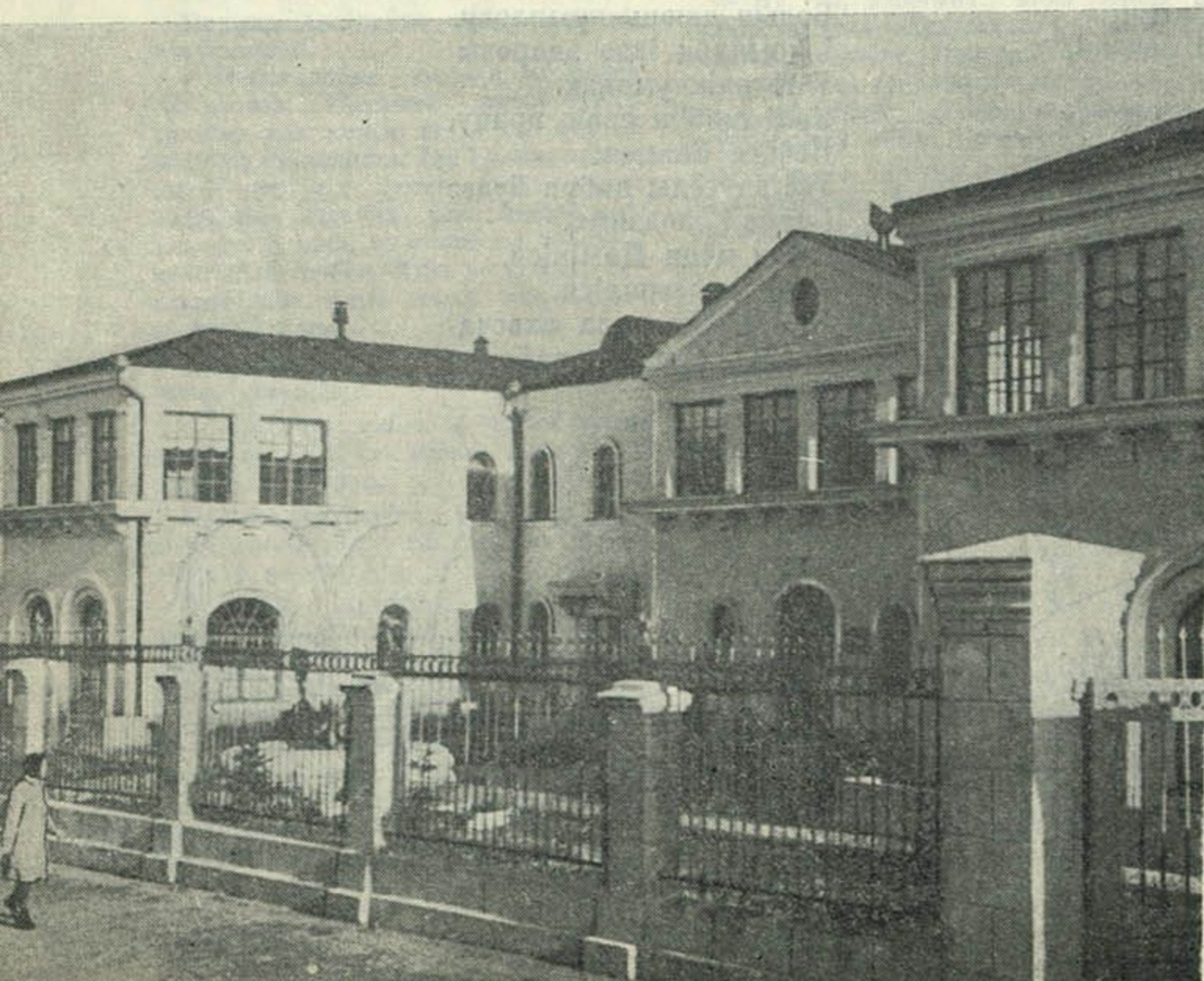
Я ганаруся тым, што аддаю ўсё свае сілы, веды і магчымасці на тое, каб выхаваць са сваіх дзяцей адданных будаўнікоў камунізма.

М. Ф. БІРУЛІНА.

Відзы Полацкай вобласці.

Новы будынак дзіцячага сада ў Гомелі.

Фото В. Лупейкі. (БЕЛТА).

СПРАВА ВЯЛІКАЙ ВАЖНАСЦІ

Сям'я—адно з важнейшых звенняў складанага ланцуга выхавання дзяцей. І ёй у нашай соцыялістычнай Радзіме поруч са школай, піонерскімі арганізацыямі, комсамолам адводзіцца адказнейшае месца.

Улічваючы вялікую адказнасць за камуністычнае выхаванне дзяцей, Варашылаўскі райком партыі нядаўна правёў раённы сход партыйнага актыва па пытанню «Аб камуністычным выхаванні дзяцей у сям'і». На сходзе былі абмеркаваны дадатныя і адмоўныя прыклады, наглядна паказаўшы значэнне сям'і ў гэтым адказнейшым пытанні.

У камуністаў Новасельскіх двое дзяцей. Бацькі выхавалі ў іх пачуццё адказнасці за кожную, нават самую маленькую справу. У сям'і пастаянна існуе таварыскае ўзаемаразуменне і дапамога, правільна разуменне роля і неабходнасць працы. Бацькі ўважліва сочаць, з кім дружаць дзеці, як адносяцца да сваіх сяброў, указваюць на іх памылкі, раяць, як лепш іх выправіць. У гэтым вялікую дапамогу і бацькам і дзецям аказвае сумесны разбор прачытаных кніг і газет, бачаных фільмаў і п'ес, а таксама гутарка аб дружбе і таварыстве ў сям'і.

Не гледзячы на сваю занятасць, бацькі трымаюць цесную сувязь са школай, піонерскай і комсамольскай арганізацыямі, не прпускаяюць ні аднаго бацькоўскага сходу, гутараць з настаўнікамі, удзельнічаюць ва ўсіх мерапрыемствах, якія праводзяцца школай, сістэматычна правяраюць дзённікі. Усё гэта служыць для дзяцей наглядным прыкладам паводзін.

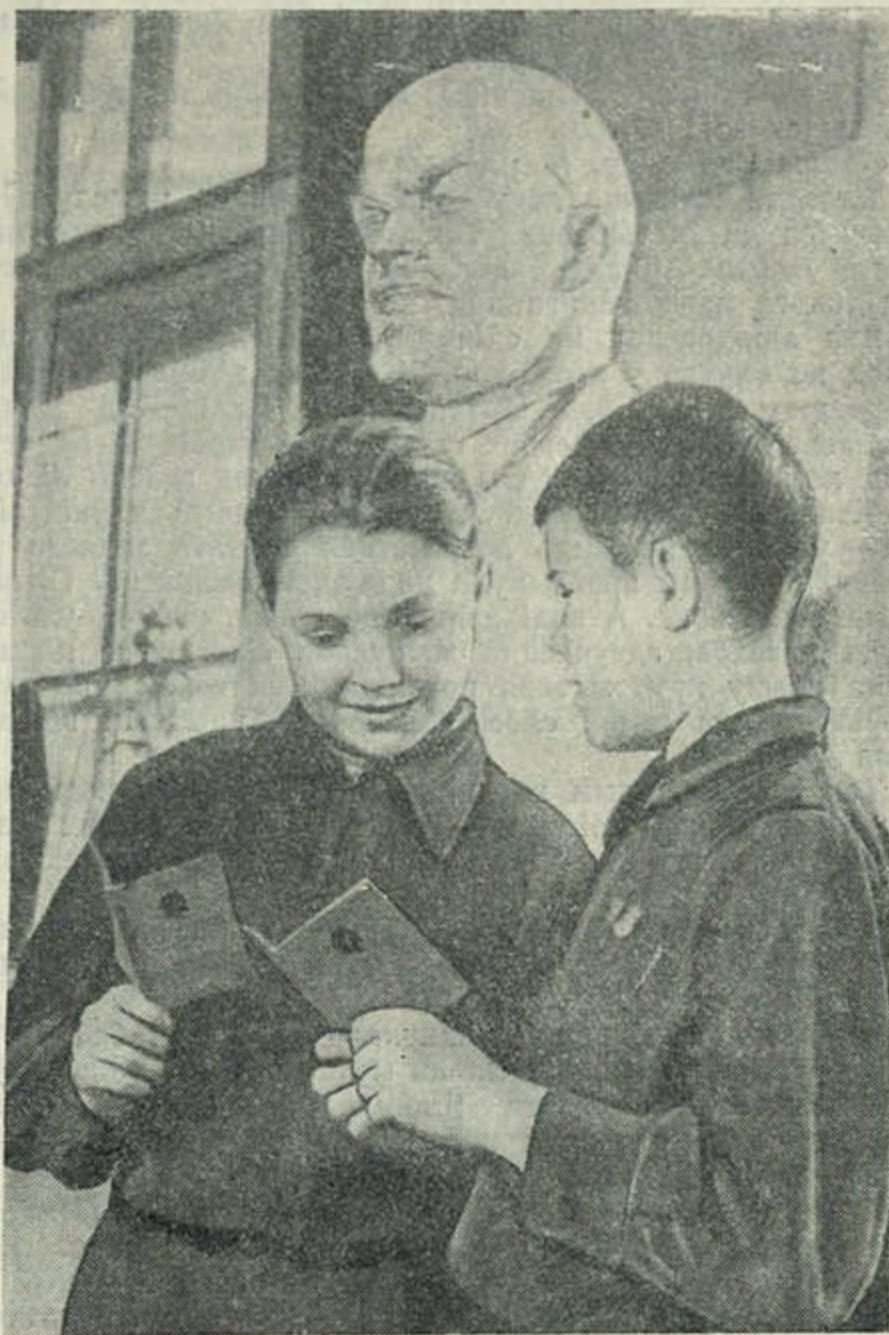
Леанід і Уладзімір Новасельскія дысцыплінаваныя, скромныя, вытрыманыя. У вучобе прыкладныя. У мінулым годзе Леанід закончыў дзесяцігодку з залатым медалем. Зараз ён выдатнік Ленінградскага вышэйшага марскога вучылішча. Уладзімір у гэтым годзе канчае сёмы клас; вучыцца толькі на «чацвёркі» і «пяцёркі».

Да ліку сям'яў, дзе дзеці могуць вучыцца на прыкладзе ўласных бацькоў, належыць сям'я тав. Юрэва (работнік Міністэрства дзяржкантролю), тав. Голубева (электратэхнік), тав. Андрэева (аніякун траіх дзяцей, работнік Дзяржбанка).

Поруч з радуючымі прыкладамі выхавання ў моцных савецкіх сям'ях ускрыт і цэлы рад адмоўных з'яў, якія кладуцца плямай на здаровы калектыв будаўнікоў камуністычнага грамадства.

У сям'і работніка завода імя Молатава Дзядзюлі з боку бацькоў да сына Уладзіміра (вучня ІІІ класа) назіраюцца самыя нецярпimyя адносіны. Бацька часта прыходзіць дадому п'яны, пачынаецца страшэнная лаянка і пабоі, ад якіх хлопчыку няма ў каго шукаць ратунку. Ходзіць Уладзімір у школу брудны, абадрэны, непадрахтаны да ўрокаў. Хатнія абставіны з'яўляюцца прычынай яго прыгнечанага настрою.

У сям'і інжынера Альховіка старэйшы сын 14-гадовага ўзросту за крадзеж і хуліганства накіраваны ў напраўча-працоўную калонію. Малодшы сын—Ігар, вучань 37 школы г. Мінска—застаўся другагоднікам і зараз вучыцца дрэнна. Ён упарты і грубы з таварышамі і настаўнікамі. Бацькі-ж замест таго, каб уздзейнічаць на сына, заступаюцца за яго, кажуць, што настаўніца чапляецца без прычыны.

Выдатнікі вучобы 6-га класа Мінскай 19 сярэдняй школы Шура Амельчанка і Міша Гароджы ўступілі ў комсамол. У 6-х класах гэтай школы сёлета прыняты ў рады ВЛКСМ 32 піонеры.

Фото В. Вяхоткі.

Сход ускрыў і факты злачынных адносін паасобных бацькоў да сваіх дзяцей. Грамадзянін Левін з'яўляецца бацькам шасці дзяцей ва ўзросце ад 18 да 4 гадоў. Пасля смерці першай жонкі, траіх дзяцей ён аддаў на выхаванне ў дзіцячы дом. Ажаніўшыся ў 1948 г. у другі раз, астатніх траіх ён пачаў жорстка біць, не даваць ім есці. За бесчалавечыя адносіны да дзяцей Левін прыцягнуты да судовай адказнасці.

Раённы партыйны актыву выявіў, што ва многіх школах раёна слаба, а то і зусім не наладжана сувязь з бацькамі, што далёка не ўсе бацькі разумеюць сваю вялікую адказнасць перад Радзімай за выхаванне дзяцей.

Сход партыйнага актыва прыняў разгорнутае рашэнне, якое абавязвае партыйныя і профсаюзныя арганізацыі раёна абмеркаваць пытанне аб камуністычным выхаванні дзяцей на партыйных і агульна-рабочых сходах, а таксама сярод бацькоў.

Толькі пры ўмовах цяснейшай сувязі сям'і і школы наша падростаючае пакаленне будзе выхавана ў духу ідэй вялікай партыі Леніна—Сталіна.

К. А. СТАЛЬМАХОВА,
сакратар Варашылаўскага РК КП(б)Б г. Мінска.

НЕДАПІСАНЫ ЛІСТ

(Апавяданне)

...БЫЎ некалі на свеце Яша. Рыжы Яшка, задзіра, няўрымслівае сэрца, гарачы погляд...

А дзяўчаткі-першакласніцы, што сядзяць на суседняй лаўцы сквера, знаюць сваё:

«Маша ела кашу. Мама мыла Яшу».

Маладая жанчына летуценна ўсміхаецца, прыслухоўваючыся да іх чытання. Так добра пасядзець тут, на гэтай бязлюднай алеі, адпачыць, нават памарыць пасля такога напружанага дня, як сённяшні.

Яна адкідваецца на спінку лаўкі. Няўважлівы погляд яе блукае ў лісці дрэў, і яна са здзіўленнем адзначае: у скверы ўжо цвітуць ліпы. Калі гэта здарылася? Як непрыкметна саступіла з дарогі вясна перад летам! Здаецца, зусім нядаўна яркая зелень лісця вабіла свежасцю погляд. А зараз прыгледзецца ўважліва — убачыш, як ледзь прыкметная чарната залягла ў зелені і быццам праглынула нядаўнюю свежасць. Гэтак успрымае вока. А калі азірнуцца вакол, паўней удыхнуць паветра, адчуваецца жыццёвая сіла, якой насычана крыху прытомная прырода. Яна як-бы прыслухоўваецца да самой сябе, збіраючыся прынесці шчодрыя дары...

Так і ў чалавечым жыцці. На змену бесклапотнаму дзяцінству прыходзіць юнацтва, поўнае радасных надзей і трывог, за ім сталасць, а там і старасць не за гарамі...

«Маша мыла Яшу. Мама ела кашу» — водзяць пальчыкамі па кніжцы дзяўчаткі, і ўжо не разабрацца: хто што еў, хто каго мыў.

«Як там мой Яшка, ці пакупала яго сёння бабуля?» Надзея Іванаўна са шчаслівай матчынай усмешкай уяўляе свайго двухгадовага Яшку ў ваннацы. Ён радасна плешча рукамі і нагамі па вадзе, у захапленні пішчыць і заходзіцца ад смеху. Бабуля падлівае з конаўкі гарачую вадку і бярэцца за мыла. Тады Яшка што ёсць сілы пачынае крычаць на ўсю кватэру. Ён ведае: пачнецца самае непрыемнае — мыццё галавы.

А калі купанне скончыцца, загорнуты ў махнатую прасціню, Яшка будзе ціха ляжаць у сваёй пасцельцы і вільготнымі ад слёз і вады вочкамі нейкі час спакойна вывучаць наваколле...

Яшка! Яшук! Яшанётка роднае...

І амаль без усякай сувязі прыпамінаюцца словы сённяшняй хвораі перад самай аперацыяй:

— Доктар, роднёнькая, у мяне-ж дачушка...

Ні аб чым яна не прасіла, нічога не дадала больш. Але Надзеі Іванаўне, урачу і маці, так добра яны былі зразумелы. Колькі раз даводзілася чытаць гэты поўны бездапаможнасці і просьбы погляд. І як бязмежна крыўдна і цяжка было, калі здаралася, што рукі твае і веды не ў сілах дапамагчы... Але затое якую радасць перажывала яна, як маладзела, калі апантанае хваробай жыццё перамагала смерць.

Не адзін такі шчаслівы дзень ведала Надзея Іванаўна. Нялёгкім быў шлях яе праз усю вайну: ад звычайнай медыцынскай сястры спачатку ў тылавым эвакашпіталі, а потым на фронце да вядомага ў рэспубліцы хірурга-эксперыментатара па тканкавай тэрапіі.

...У глухім татарскім раёне яна, на поўгода прыкаваная да ложка пасля ранення, страшэнна хацела, як і сённяшняй хвораі, жыць. Жыць і чуць.

— Я буду чуць? — пытала яна прафесара.

І не чуючы адказу, адгадвала па руху яго вуснаў сцверджанне, што ўсё будзе ў парадку, што яна сама будзе чуць і яшчэ другіх лячых.

Там у яе і нарадзілася рашэнне стаць хірургам-вушніком.

...Ад чытання дзяўчынак-першакласніц засталася ясным толькі адно: Яша. Адсюль вынікла і другое: каб не было на свеце рыжага Яшы з няўрымслівым сэрцам і гарачым поглядам, тады і яе Яша напэўна зваўся-б нейкім іншым імем...

* * *

Часта маці пісала Надзі ў эвакашпіталь, дзе яна працавала сястрой, і пра Яшу: ваюе, дадому піша, нават фотакартку прыслаў. Яна сама не бачыла, а суседзі казалі: два медалі ўжо заслужыў.

Гэтыя радкі Надзя перачытвала па некалькі разоў, і ёй становілася сумна: чаму-ж Яша не піша? Столькі часу прайшло, а ён — ні слова. Надзя ўспамінала насмешлівыя Яшавы вочы і старалася пераканаць сябе ў тым, што Яша нічога цікавага сабой ніколі не прадстаўляў і не прадстаўляе, што ён насмешнік і задзіра... Але які смелы, адважны! Успаміналася, як аднойчы Яша — тады яшчэ ў сёмым класе вучыліся, — насмерць (ён так любіў казаць) пасварыўшыся і надаваўшы аплывух аднакласніку Сярожу, ні секунды не вагаючыся, кінуўся яму на дапамогу, калі таго ў гэты-ж дзень захліснула хваля і кінула ў вір.

А з Надзям што было! Колькі разоў пры хлопцах расказваў ён пра яе самыя неверагодныя гісторыі: то ён бачыў яе недзе на вечарынцы, то яна з некім пад руку ішла... Аднак варта было каму-небудзь крануць Надзю, або адважыцца сказаць пра яе што-небудзь дрэннае, як ён імгненна мяняўся ў твары і сціскаў кулак перад самым носам таго, хто асмеліўся яе пакрыўдзіць.

Нічога не змянілася, калі яны выраслі. Ён так і паехаў такім-жа незразумелым, загадкавым. У апошні вечар напярэдадні ад'езду на фронт выклікаў яе з хаты на вуліцу, каб сказаць штосьці вельмі важнае. Так усю ноч і праседзелі да раніцы перад развесістымі клёнамі каля надзінай хаты. І калі на ўсходзе неба з пурпуровага паступова перайшло ў бледнаружовае, а потым зусім зрабілася светлым, ён парывіста ўстаў, хруснуў пальцамі, але так і не сказаў таго, што меўся сказаць і што ёй так хацелася пачуць.

«Пойдзе!» — ёй раптам зрабілася так балюча і горка ад крыўды, што яна не магла вымавіць ні слова. А Яша доўга маўчаў і потым мяккім, пашчотным голасам, якога яна ніколі ад яго не чула, ціха прамовіў:

— Бачыш, так я нічога табе і не сказаў... Дурань... Але зразумей сама... Буду пісаць...

Як цёпла глядзелі і як гарэлі тады яго вочы, заўсёды насмешлівыя, задзірыстыя, а на той раз просячыя, пакорлівыя — не Яшавы вочы. І з рук, дужых Яшавых рук, век-бы не выпускаць ёй сваіх рук, усё жыццё адчуваць-бы іх сілу, ісці-б нямаведама куды, смела апіраючыся на іх.

Ён, не сказаўшы больш ёй ні слова і не адважыўшыся нават пацалаваць яе на развітанне, пайшоў.

Яна не пакрыўдзілася. Яна ведала Яшку, ведала цану яго словам, верыла ім, і на душы ад іх тады было радасна і шчасліва. Але потым, калі прайшло

больш поўгода з дня іх развітання і ад яго не было ні слова, Надзя перастала ім верыць. Думала: звычайная Яшкава выхадка...

Успаміны, успаміны! Як прыемна часам аддаць сябе ў палон вашай улады, прайсці яшчэ раз у думках па даўно зарослых сцежках мінулага і пастукаць у даўно забытыя дзверы, адшукаць і перагартань выцвіўшы ад часу старонкі мінулага...

...Раненыя ў шпіталі звалі Надзю жаўранкам. І сапраўды: усюды, дзе-б яна толькі не з'яўлялася, звінеў яе голас, ліўся бесклапотны смех. Да таго з запытаннем звернецца, з другім прывітаецца, трэцяга адчытае, як мае быць, з чацвертым жартам перакінецца — нікога не міне, кожнага заўважыць. Праўда, нярэдка Надзі пападала і ад начальства за яе няўрымслівы характар. Урачы спачатку глядзелі на яе як на несур'ёзную, лёгкадумную дзяўчынку. Карыстаючыся гэтай характарыстыкай, старэйшая сястра нярэдка па цэлай гадзіне чытала ёй натацыі аб правілах паводзін, навучала, дакарала, пагражала пажаліцца самому начальніку шпіталю... І ўсё за адно і тое-ж: Надзя трымае сябе з раненымі не так, як належыць медыцынскай сястры: таго паціхеньку адпусціць у бібліятэку ці бильярдную, другому дазволіць пайсці на прагулку тады, як палатны ўрач аб гэтым не казаў ні слова, трэцяму замест супу сама прынясе талерку баршчу толькі таму, што яму вельмі захацелася гэтага. І так заўсёды, і так бясконца. Трэба-ж, нарэшце, пакласці гэтаму канец...

Але канчалася вымова, і за дзвярыма, якія хавалі ад чужога погляду яе пакуты, сустрэўшыся з кім-небудзь з сясцёр ці хворых, Надзя забывала пра толькі што адгрымеўшую навалю і як заўсёды звонка залівалася смехам.

— Ох, і дзяўчына, што вецер лёгкая, — добра, пабацькоўску, адклікаліся аб ёй салдаты.

* * *

Надзею Іванаўну паклікалі ўніз. Пытаецца і чакае яе нейкі лётчык-падпалкоўнік. Яна здзіўлена ўзняла бровы: лётчык-падпалкоўнік? У яе няма такіх знаёмых... Ну, добра, няхай крышку пачакае. Яна хутка закончыць абход са студэнтамі.

І ўсё-ж перад тым, як спусціцца ўніз, мімаходам зірнула ў люстэрка, паправіла прычоску, падфарбавала вусны. У калідоры з трумо глянула на яе высокая, стройная жанчына. Жанчына гарэзліва і крышачку насмешліва прыжмурылася, нібыта хацела запытаць: «Ну як — нічога?..» Уся гэтая падрыхтоўка і разважанні сам-на-сам хірурга Вятровай занялі не больш двух хвілін. На хаду напраўляючы беласнежную шапачку і халат, яна лёгка збегла па лесвіцы ўніз. У вестыбюлі было многалюдна.

— Доктар, роднёнькая, ці не скажаце, як там мой сыночак?

— Надзея Іванаўна, а мне калі вы дазволіце спатканне?..

Яна цяпліва адказвала на пытанні, вачыма шукаючы незнаёмага падпалкоўніка... Ён глядзеў у акно, і ёй была відаць толькі яго шырокая спіна... «Падыйсці да яго?» — у думках вырашала яна, як ён раптам павярнуўся і сам накіраваўся да яе. Надзея Іванаўна зрабіла крок насустрач, і словы ад здзіўлення, нечаканай радасці і ў той-жа час недавер'я застылі ў яе на вуснах.

— Надзя!.. — працягваючы насустрач ёй абедзве рукі, ціха паклікаў падпалкоўнік і, разумеючы яе адчуванне, гэтак-жа ціха спытаў: — Не чакала? Спужалася?

— Не, не чакала, — прызналася яна, не адрываючы ад яго вачэй, на якія раптам набеглі слёзы даўно заснуўшага пачуцця.

— Прывітаемся? — лёгка прыцягваючы яе да сябе і песцячы поглядам яе твар, запытаў ён.

— А як-жа, — аправілася Надзея Іванаўна ад захліснуўшага яе адразу пачуцця і першая моцна абняла яго галаву.

— Госпадзі, адкуль ты ўзяўся? Дзе ты прападаў? Ці не сон усё гэта?.. — засыпала яна пытаннямі.

— Не я — ты адкуль узялася, калі цябе даўно ўсе пахавалі і аплакалі?

— Не кажы... Сапраўды я з мёртвых уваскрэсла.

...Зімой 42 года, калі вораг быў на подступах к Маскве, Надзя адправілася на фронт. Яе параніла

праз два месяцы. У той дзень яна паспела вынесці з поля бою толькі дваіх. Калі яна папаўзла за трэцім, яе сустрэла шальная куля. Сустрэла ва ўпор... Падобралі яе толькі назаўтра, непрытомную, страціўшую многа крыві, і адразу-ж адправілі ў тыл на лячэнне.

З часці, дзе яна служыла, было паслана маці ў далёкае мардоўскае сяло паведамленне аб смерці яе дачкі Надзеі і апошні, недапісаны ёю ліст...

— Твая маці сама напісала мне аб тваёй смерці і прыслала твой апошні ліст да яе. А пасля таго, як яна пераехала жыць да тваёй старэйшай сястры, я згубіў усякую сувязь з вашай сям'ёй. У вёску яны нікому нічога не пісалі, і мае хатнія нічога не ведалі аб табе... А я, ведаючы, што з табой мне ўжо не сустрэцца, проста з Берліна пасля перамогі — на Далёкі Усход. Адтуль мяне паслалі ў Ваенна-паветраную акадэмію імя Жукоўскага... Цябе я знайшоў цудам. Выпадкова купіў газету «Медыцынскі работнік» — прабач... загарнуць нейкую пакупку — і там знайшоў тваё імя.

— Знайшоў тваё імя, — у захапленні паўтарыў ён, — і на крыллях да цябе прыляцеў.

— Маладзец, Яшка! Дзякую, — расчулена паціснула яна зноў яго рукі.

— Вось цяпер, хоць праз 9 год, ты скажаш, што ты хацела, каб мне напісалі тады... У мяне захаваўся і твой апошні недапісаны ліст, — ён дастаў з нагруднай кішэнкі пажоўклы, выцвіўшы лісток паперы і працягнуў Надзеі Іванаўне.

«Родная мамачка! Не плач, не сумуй аба мне і не бойся за мяне. Я жывучая. Мяне куля не дагоніць — я ўцяку ад яе. У мяне вялікая, цяжкая праца. Але гэта не палохае мяне. Спачатку толькі было страшна. Ой, мамачка, як страшна, а цяпер прывыкла.

Калі Яшка будзе пытацца пра мяне, няхай яму напішуць...»

На гэтым ліст абрываўся.

— Скажы цяпер, што ты хацела сказаць мне тады?

— Яшка, родны, мілы Яшка... цяпер позна... Позна цяпер... Пачакай, я пайду апрануся і пойдзем да мяне дадому. Я пазнаёмлю цябе са сваім мужам. Сына табе пакажу... Ён у мяне таксама Яша, — абрадавалася яна, што мо' хоць гэта будзе яму прыемным.

— Што-ж пойдзем... Твой ліст па сутнасці ўжо дапісаны.

Сон — натуральная з'ява. Ён не ўкладваецца ў пэўныя рамкі. Тое, што можа каму-небудзь прысніцца, нельга прадугледзець, напрыклад, дактрынай Трумэна ці планам Маршала. Сны бываюць прыемныя, добрыя звычайна ў людзей з чыстым сумленнем. І наадварот — цяжкія, часам жахлівыя сны апаноўваюць таго, у каго, як той казаў, «цяжкі грэх на душы».

Гітлер, не да ночы будзь сказана, быў маньякам і, зразумела, не меў спакойнага сну. Трумэн, заўзяты яго паслядоўнік, пакутуе той-жа немаччу — зараз даволі пашыранай амерыканскай хваробай «форэсталіт». Адзнакі яе: цяжкія прыпадкі маніякальнай істэрыі з прыступамі панічнага страху.

Прэзідэнт ЗША, як сцвярджаюць аўтарытэтыя крыніцы, страціў сон і спакой. Па ўсім відаць, што яго карціць ад таго надзвычайнага шуму, які ён сам нарабіў ваеннай істэрыяй. Як бізуном, яго сцэбаюць словы аб міры... І не дзіва. Нават тут, перад Белым домам — гэтым бастыёнам рэакцыі, — вечныя дэманстрацыі, і, о гром з яснага неба! — не толькі мужчыны, але і жанчыны і дзеці праследуюць.

«Вярніце дзяцей нашых з Карэі!» — з самай раніцы хорам крычаць тысячы жанчын. «Мы не хочам, каб нашы дзеці паміралі за Макартур і Трумэна! Мы патрабуем міру!»

Ён загадвае разгнаць «чырвоных д'яблаў у спадніцах», але пад вечар прыходзяць новыя непрыемныя для прэзідэнта паведамленні:

... У Лос-Анжэлесе «гераіні міру» выступілі з пратэстам супроць ваенных авантур і паклёпніцкіх заяў Гары Трумэна;

... Парыжскія жанчыны патрабавалі ад урада паследваць прыкладу ўрадаў Савецкага Саюза і краін народнай дэмакратыі і прыняць Закон аб ахове міру;

... Ва Франкфурце-на-Майне мацеры ішлі на дэманстрацыю з малымі дзецьмі ў калясках, на якіх было напісана: «Выратуем дзяцей! Іх хочучь забіць Эйзенхаўэр і Трумэн!».

Ад такіх калючых слоў у прэзідэнцкім жываце пачынаюцца колікі. А нервы! Нервы нацягваюцца, як струны на контрабасе. Ён злосна пачынае шпурляць на падлогу непрыемную карэспандэнцыю. Але раптам яго ўвагу прыцягвае адрас на блакітным канверце:

«Дарагому Гары Трумэну (асабіста), ад англійскіх жанчын». Ён хуценька распячатвае канверт у надзеі хоць у ім знайсці ўцеху.

«Мы называем вас дарагім, бо вы вельмі дорага абышліся народу, — усцешылі яго першыя радкі. — Вашай «амерыканскай дапамогай» вы нам дапамаглі... страціць свой дзяржаўны суверэнітэт, працу, фунты стэрлінгаў, кілограмы сваёй уласнай вагі. Нас і нашых дзяцей вы вызвалілі... ад прадуктаў і тавараў. Вы ашчаслівілі нас яшчэ і тым, што завезлі ў нашу краіну курную чуму. Зараз у наш мізэрны паёк уваходзяць толькі ваш тухлы яечны парашок ды гнілыя кансервы з курных патрахоў».

Пасля такой порцыі непрыемнасцей сон да натхніцеля чумных спраў прыходзіць толькі з дапамогай добрай дозы люміналу ці брома. На гэты раз ён прыкурнуў проста ў сваім рабочым крэсле і не паспеў заплюшчыць вочы, як убачыў сапраўдную чартаўшчыну. Прыснілася яму, што велізарныя тлустыя чумныя пацукі абнюхаюць і скрабучь па прэзідэнцкім целе, і ён чухаецца, нібы ад каросты, ды прачынаецца ў халодным поце. Але калі зноў ён правальваецца ў бездань, аднекуль выпыхвае цэлы статак стракатых курэй. Як на курасадню, усаджваюцца яны на самога прэзідэнта і дзяўбуць куды папала: то ў нос, то ў вочы. А ён, нібы курам на смех, пачынае трызніць нешта аб «заваяванні свету», тым часам куры, заглушаючы яго мармытанне, сакочуць на ўвесь Бель дом: «Куды-ы там, куды-ы! І тут-жа знікаюць. Праз нейкі момант, як з неба, зваль-

ваюцца галубы. Белыя-белыя, яны лунаюць у вышыні, трымаючы ў дзюбах канверты. Неўзабаве ўвесь кабінет пакрываецца канвертамі. Галубіная пошта ўсё сыплецца і сыплецца зверху.

— А кыш, праклятыя! Атамнай бомбаю-бы вас! — стогне прэзідэнт і зрываецца з месца, быццам на яго прыску пасыпалі.

Асалавельмі вачыма глядзіць ён на раскіданыя па кабінёце канверты. Скуль усё гэта? Нібы пад гіпнозам зноў бярэцца за пісьмы. Але ад першай паперкі дрыгае левай нагою. Ад другой міргае вачыма, нібы ў іх соль кінулі. Ад трэцяй пачынае нешта смактаць пад ложачкай, ад чацвертай нападае ікаўка, ад пятай ён адскоквае, нібы ад дынаміту.

Што-ж яго так пужае? Гнеў амерыканскага народа! Адны суайчыннікі Трумэна пішуць яму прыкладна так: «Вас досыць высока ўзняў Уол-стрыт. Гэта дае вам поўную магчымасць зрабіць такі-ж прыжок з вышыні, як ваш калега Форэстал. Калі-ж вы не здагадаецеся зрабіць гэта самі, мы вам дапаможам». Другія амерыканцы раяць прэзідэнту «ў тэрміновым парадку ўнесці законнапраект аб павелічэнні выпуску мыла, каб хапіла яго для намыльвання вярэвак, на якіх з цягам часу павіснуць падпальшчыкі вайны». Трэція раяць хутчэй «пакінуць сваім родным завяшчанне». Чацвертыя...

Але не будзем усіх пералічваць, бо, як заявіў прадстаўнік Белага дома вашынгтонскаму карэспандэнту агенцтва Рэйтар, колькасць паступаючай на імя прэзідэнта Трумэна карэспандэнцыі з пагрозамі фізічнай расправы расце з кожным днём. Толькі за 1950 год такога характару пісьмаў і тэлеграм атрымана 2600.

Можна не сумнявацца, што гэтая афіцыйная лічба — толькі кропля ў моры гневу і абурэння супроць рэакцыйнай палітыкі Трумэна. Аднак, як вядома, і ў кроплі вады добра адсвечвае сонца.

Л. ВІРНЯ.

Мал. В. Ждана.

БУДАЎНІКІ НОВАГА ЖЫЦЦЯ

Аб працоўных буднях Венгрыі, поўных гераічных подзвігаў, расказвае новы фільм Венгерскай кіностудыі — «Шчасце Каталіны Кіш» (паста-ноўка Фелікса Марыяшы).

Шлях Каталіны Кіш — шлях многіх жанчын сучаснай Венгрыі. Глядач знаёміцца з Каталінай у момант рэгістрацыі яе шлюбу з Іожефам Варга — майстрам ткацкай фабрыкі. З першага-ж кадра бачыш навізну жыцця дэмакратычнай Венгрыі ва ўсіх яе дробных дэталях. Каталіна афармляе свой шлюб не ў касцэле, не ў царкве, а ў грамадзянскім загсе, у прысутнасці родных і прыяцеляў.

Новае відаць і ў тым, што супругі Варга атрымліваюць кватэру ў ад-ным з прыгожых дамоў, пабудаваных для рабочых.

Каталіна не адразу знайшла сваё шчасце. З дзіцячых год прывыча-ная да думкі, што прызначэнне жанчыны — весці хатнюю гаспадарку, яна перажывае складаную барацьбу, ніяк не можа зразумець сябровак, якія цалкам аддаліся вытворчасці. Да яе не даходзіць сэнс калектыўнай творчай працы. Яна не ўяўляе, што можа стаць удзельніцай будаўніцтва шчаслівага, вольнага жыцця.

Прышоўшы на фабрыку, Каталіна жыве толькі інтарэсамі дома, сям'і. Яе не хвалюе шчырая радасць ткачых-сябровак, калі брыгада перавыконвае вытворчае заданне. Яна не хоча вучыцца на курсах павы-шэння кваліфікацыі, цягне брыгаду назад.

Выйсці на правільны шлях, усвядоміць свае памылкі ёй дапамагае сакратар партыйнай арганізацыі — дзядзя Барна. Ён пераконвае ў неаб-ходнасці вучыцца, зацікаўлівае жыццём калектыва, паказвае, чаму ра-ботніц радуюць вытворчыя перамогі.

Каталіна выходзіць ад яго з цвёрдым намерам змяніць сваё жыццё. Глядач верыць, што гэта скромная, чэсная жанчына яшчэ пакажа сябе. І вось першы поспех — Каталіна выканала норму на 120 процантаў!

Мы бачым натхнёны, радасны твар Каталіны, калі яна прымае вінша-ванні сябровак.

Фільм падрабязна паказвае працоўныя будні, але ад гэтага не робіцца нудным. Наадварот, глядач увесь час з цікавасцю сочыць за радасцямі і нягодамі рэальнага жыцця рабочых і работніц Венгрыі.

Запамінаецца яркі момант, калі на фабрыку прыбываюць савецкія ткацкія машыны. Вестка маланкай аблятае ўсе цэхі. Рабочыя збіраюцца на мітынг. Іх палымныя выступленні, кветкі, якімі ўвіваюць ткачыхі станкі, зробленыя рукамі савецкіх рабочых, — сведчанне вялікай дружбы і сімпатыі венграў да старэйшага брата — Савецкага Саюза. Вялікім гонарам лічыцца права працаваць на савецкіх станках. Такі гонар ака-заны і Каталіне Кіш.

З вялікай праўдзівасцю аўтары фільма паказваюць, як у Каталіны наспела рашэнне ўступіць у партыю. Яна зразумела, што камуністычная партыя — гэта тая сіла, якая вывела на светлую дарогу мільёны пра-цоўных, што ў яе няма большых клопатаў, як клопаты аб працоўным народзе.

Мы нібы прысутнічаем пры знамянальнай падзеі ў жыцці Каталіны — прыёме яе кандыдатам у члены партыі. Ясны, радасны твар, адкрыты по-гляд работніцы пераконваюць у тым, што яна цвёрда стала на новы шлях, з якога ніколі не зверне.

Каштоўнасць фільма ў тым, што ён праўдзіва і ярка паказвае, як ламаюцца спрадвечныя ўстоі ў свядомасці людзей, як фарміруецца новы, камуністычны светапогляд.

Фільм праўдзіва адлюстроўвае жыццё працоўнай Венгрыі. Да кіраў-ніцтва прыйшлі рабочыя. Дырэктарам фабрыкі працуе былая ткачыца, начальнікам планавага аддзела майстар цэха Іожеф Варга. Жанчыны на вытворчасці з'яўляюцца ініцыятарамі стаханаўскай работы, ствараюць брыгады выдатнай якасці, апярэджваюць час.

Новаму, прагрэсіўнаму процістаіць стары свет, прадстаўлены ў асобе начальніка планавага ад-дзела Гортваі — былога ўпраўляючага фабры-кай. Ён фанатэрыста называе сябе спецыялістам, без якога на фабрыцы не абыйсціся. А без яго абыйшліся. Ламаючы прамы сабатаж, калектыв фабрыкі ўстанавіў і асвойў савецкія станкі.

Ролю Каталіны з выключным майстэрствам і шчырасцю выконвае таленавітая венгерская акт-рыса Агі Месарош.

Запамінаецца вобраз разумнага, энергічнага, нястомнага сакратара партыйнай арганізацыі Барна ў выкананні Шандора Печы.

Артыст Адам Сіртэш добра іграе Іожефа Варга.

Фільм заканчваецца словамі Каталіны:

— Жадаю вам шчасця!

Здаецца, што гэтыя словы звернуты да кож-нага глядача.

Н. СЯРГЕЕВА.

У сакавіку мацнейшыя плаўцы спартыўных клубаў Дамоў афіцэраў краіны з'ехаліся ў Мінск для ўдзелу ў спаборніцтвах на прышынства Со-вецкай Арміі. Самай юнай удзельні-цай гэтых спаборніцтваў была Галі-на Простак, вучаніца дзіцячай спар-тыўнай секцыі пры басейне Мінскага Дома афіцэраў. Яна дабілася бліску-чага поспеху — заваявала першыя месцы ў плаванні брасам на 200 і на 400 метраў, стала двойчы чэмпіён-кай Савецкай Арміі і ўстанавіла но-выя рэкорды Беларускай ССР.

Неўзабаве Галіна зноў выступала ў складзе каманды Мінска на юнац-кім матчы буйнейшых гарадоў Со-вецкага Саюза па плаванні і прыж-ках у вадзе. Сярод атрымаўшых га-наровае пасведчанне Усесаюзнага Камітэта па справах фізкультуры і спорту была мінчанка Простак.

На фото: Галіна Простак выхо-дзіць з вадзі басейна Мінскага Дома афіцэраў пасля аднаго са сваіх рэ-кордных заплываў.

Фото М. Мінковіча.

Кадр з фільма «Шчасце Каталіны Кіш».

Як лепш адзявацца

У адзенні жанчын нашай савецкай эпохі няма вычварнасці, крыклінасці, паказнога шыку, уласцівых модам капіталістычнага грамадства. Прыгожым лічыцца той касцюм, які не дразніць стракатасцю, але наадварот — радуе вока прастатой ліній і афармлення. Характэрна адзення — у зручнасці яго дэталей, у мета-

Рыс. 1.

Рыс. 2.

згоднасці іх прызначэння, у выразнасці пахрою, у мяккім спалучэнні расцвэтак, ва ўмелым падборы таноў. Зручнае і прыгожае адзенне носіцца з ахвотай, стварае чалавеку добры настрой.

Афармленне адзення павінна быць такім, каб лініі не ўродавалі фігуру, а пакідалі прыемнае ўражанне.

Для поўнай фігуры патрэбны строгія формы пахрою: ліф сукенкі з глыбокім і вострым выразам, з устаўкамі кантрасных колераў, якія разбіваюць верхнюю частку фігуры, лінія плеч на сваім месцы, ліф не вельмі абцягнуты, каб не падкрэсліваць паўнаты, карсаж невысокі. Не рэкамендуецца закрываць ворт рознымі бантамі, аборкамі, рушамі, якія скрываюць шыю. Лінію бёдраў не трэба падкрэсліваць выпуклымі кішэнямі, валанамі, клёшам і да т. п. Рукавы не павінны быць шырокімі.

Поўным жанчынам рэкамендуецца насіць рэчы з тканін спакойных, не яркіх таноў, пераважна гладкіх або з дробным рысункам. Зусім не прыдатны тканіны з буйнымі рысункамі і яркіх расцвэтак. Паласатую тканіну для поўнай фігуры рэкамендуецца ставіць толькі па прадоўжнай нітцы. Нельга дапускаць шырокіх паясоў і іншых папярочных ліній. Для большай стройнасці фігуры аддзелку рабіць толькі па прадоўжных лініях (рыс. 2.). Адным словам, форма адзення для поўнай фігуры павінна быць вытрымана ў строгім сілуэце.

Для высокай і стройнай фігуры падыходзяць сукенкі лёгкай формы пахрою, з зацягнутай дыяфрагмай (ліфам) і спадніца ўскладненых ліній. Тут можна рэкамендаваць шырокія паясы, розныя аддзелкі нахштальт рушак, зборак, валанаў. Паласатыя тканіны могуць быць выкарыстаны ў розных камбінацыях. Рукавы — пышныя, з падоўжанай проймай, кімана, з перакідкай.

Худым фігурам можна рэкамендаваць баскі, вельмі расклёшаныя спадніцы, зборкі, складкі, бантоўкі. Аддзелкі могуць быць размешчаны ў папярочным напрамку (рыс. 1.).

Сур'ёзную ўвагу трэба звярнуць на дэкаратыўныя лініі. Яны не толькі ўпрыгожваюць адзенне, але і дапамагаюць выяўленню сілуэта. Дэкаратыўная лінія павінна арганічна ўв'язвацца з прапарцыямі самой фігу-

ры. Толькі пры правільнай кампазіцыйнай увязцы яна будзе дарэчнай і нават неабходнай, ствараючы добрае ўражанне. Для выяўлення сілуэта дэкаратыўныя лініі маюць першаступеннае значэнне. Размеркаванне іх у спакойным рытме па ўсёй паверхні надае сукенцы больш строгі характар.

Дэкаратыўныя формы, сканцэнтраваныя ў якім-небудзь адным месцы, надаюць сукенцы маляўнічасць, прыцягваючы ўвагу да пэўнай дэталі.

Безумоўна, кожнае дэкаратыўнае рашэнне прыдатна для адной якой-небудзь формы адзення. Так, спакойны рытм больш гарманіруе з сілуэтам строгай формы, маляўнічая пляма больш спалучаецца з сілуэтам мяккай, круглай формы.

Кожная жанчына павінна ведаць сваю фігуру, каб пашыць сабе сукенку, касцюм, паліто, адпавядаючыя ёй сваімі канструктыўнымі і дэкаратыўнымі лініямі. Механічна пераносіць фасоны з фігуры на фігуру не рэкамендуецца, бо адзін і той самы фасон адну фігуру ўпрыгожвае, а другую ўродуе.

Мастакі-мадэльеры: А. ГАДЗІШКАЯ,
П. ІГНАЦЬЕУ.

Плацце з набіўнога шоўку з фігурным выразам гарлавіны. Ліф адрозны, з мяккімі вытачкамі. Спадніца злёгка прысабрана па лініі таліі. Манжэты, выраз і прырэдняе шво плацця ўпрыгожаны аборкай, якая надае плаццю прыгожы выгляд.

Прыгожае плацце з крэп-жаржэту з каймой, адрознае па лініі таліі. Крой перада і спінкі ліфа ўтварае поўкруглую кветку, пад якую ўстроены заглажаныя складкамі валаны. Чатырохшоўная спадніца закладзена па баках такімі-ж складкамі. Каўнер-стойка спереду завязваецца свабоднымі канцамі.

КУЛИНАРИЯ

РЫБА З ЦЫБУЛЯЙ І ВОЦАТАМ

На 1 кг свежай рыбы — 2 галоўкі цыбулі, $\frac{1}{2}$ шклянкі тамату-пюрэ, $\frac{1}{2}$ шклянкі сталовага воцату, 2 ст. лыжкі расліннага масла.

У каструлю пакласці ў рад кавалкі рыбы, на іх слой нашынкаванай цыбулі, затым яшчэ рад рыбы і зноў слой цыбулі. Пасля гэтага туды-ж уліць масла, тамат-пюрэ і воцат. Для араматы можна дадаць 1 лаўровы лісцік і некалькі гарошын перцу. Закрыць каструлю крышкай і тушыць рыбу пры слабым кіпенні 1 — $1\frac{1}{2}$ гадзіны. Для тушэння каструлю з рыбай лепш паставіць у духоўку або ў рускую печ.

Гатовую рыбу гарачай падаць з адварной бульбай або ў халодным выглядзе.

ВЯНДЛІНА СМАЖАНАЯ З ГАРЧЫЦАЙ

На 250 г. вяндрліны — $\frac{1}{2}$ ст. лыжкі гарчыцы і 1 ст. лыжку масла.

Нарэзаную лустачкамі вараную вяндрліну змазаць з аднаго боку гарчыцай і абсмажыць з маслам на патэльні, загадзя разагрэтай, прычым спачатку абсмажыць бок, намазаны гарчыцай, пасля гэтага перавярнуць і абсмажыць другі.

Падсмажаную вяндрліну пасыпаць зеленню пятаўшкі і зараз-жа падаць на стол на гэтай-жа патэльні.

ВАТРУШКІ З ТВАРАГОМ

Цеста на дражджах (гатавае) $\frac{1}{2}$ кг, тварог $1\frac{1}{2}$ шклянкі (300 г), цукар $\frac{1}{4}$ шклянкі, яйка 1, масла слівачнае 2 сталовыя лыжкі.

З цеста зрабіць шарыкі, прыкладна па 40—50 г., пакласці іх на

бляху або патэльнію, змазаную тлушчам, на адлегласці 5—6 см адзін ад другога, даць ім падыйсці, потым дном шклянкі або іншым прадметам націснуць на цеста, каб атрымаць паглыбленне, якое запоўніць тварогам, прыгатаваным наступным чынам: тварог добра спрэсаваць, каб не было вадкасці, прапусціць праз мясарубку, пакласці яйка, цукар, масла, крыху солі, добра перамяшаць. Ватрушкі змазаць яйкам і паставіць у печ на 20—25 хвілін.

СЛАЁНАЕ ПІРОЖНАЕ

200 грамаў салёнага масла або маргарыну, 3 шклянкі мукі парубіць, падбавіць $\frac{1}{2}$ шклянкі вады, замясіць, вынесці на холад хвілін на 15—20, раздзяліць цеста на 5—6 частак, раскатаць на круглыя тонкія слаі і пяхы. Як прыгатаваць крэм: расцерці з адной шклянкай цукру 2 жаўткі, сталовую лыжку мукі, 50 грамаў слівачнага масла, ванільны парашок. Усё гэта развесці ў двух шклянках малака, награвачь, памешваючы, на малым агні. Калі маса нагрэецца да кіпення, зняць з агню, астудзіць.

Змазаць тонкім слоём крэму прыгатаваныя аладкі. Верх пасыпаць крошкай.

ПІРОГ З ПАВІДЛАМ АБО ВАРЭННЕМ

Мукі — 500 г, тлушчаў раслінных — 2 ст. лыжкі, малака — $\frac{1}{4}$ літра, цукровага пяску — 2 ст. лыжкі, солі — $\frac{1}{2}$ чайнай лыжкі, дрожджаў — 20 г, павідла або варэння — 1 шклянка.

Муку прасеяць, малако падагрэць да тэмпературы сырадою, развесці ў ім дрожджы, пакласці цукар, соль, тлушчы і, замясіўшы цеста, паста-

віць яго для бражэння на 3—4 гадзіны ў цёплае месца. Калі цеста падыйдзе, трэба зрабіць абмінку яго, г. зн. асадзіць да першапачатковага аб'ёму.

Пасля паўторнага пад'ёму цеста трэба дзве трэці яго аддзяліць і размяць, каб яно не прыліпала да рук, даць яму паляжаць на сталі $\frac{1}{2}$ гадзіны, затым раскатаць у выглядзе аладкі таўшчынёй у $\frac{1}{2}$ —1 сантыметр, пакласці на бляху, злёгка змазаную тлушчам. На аладку пакласці варэнне або павідла. Астатняе цеста раскатаць і нарэзаць тонкімі палоскамі, якія пакласці зверху павідла ў выглядзе рашоткі. Краі аладкі загнуць, верх пірага змазаць малаком з цукам і пяхы 25—30 хвілін.

Зверху можна абсыпаць пірог тоўчаным цукам (у выглядзе пудры)

КЕКС МАСКОЎСКІ

Колькасць прадуктаў на 1 кілограм гатовага кекса:

Мукі—300 грамаў, цукровага пяску—1 шклянка, масла слівачнага або таплёнага—250 грамаў, яек—4 штукі, ізіому—150 грамаў, солі—щчапотку, мандарынавай цэдры—3 1 штукі, малака— $\frac{1}{2}$ шклянкі, соды— $\frac{1}{4}$ чайнай лыжкі.

Адбіць у глыбокую каструлю яйкі, пакласці цукар, малако, змяшаць усё і прагрэць крыху на пліце, увесць час памешваючы. Затым збіваць металічным венічкам або лыжкай да пышнага пенападобнага стану. Пасля гэтага пакласці масла, муку, ізіом (ізіом папярэдне прамыць і прасушыць), соль, соду і дробна нарэзаную лімонную або мандарынавую цэдру (замест цэдры можна пакласці ванільны парашок).

Усё добра размяшаць, пакласці ў форму або неглыбокую каструлю і пяхы ў духавой шафе або ў печы пры тэмпературы, пры якой пяхуць хлеб. Па гатоўнасці кекс з формы вымаецца і пасыпаецца дробна тоўчаным цукам (пудрай). Сярэдні час выпякання кекса—40—50 хвілін.

АДКАЗЫ НА КРАСВОРД, змешчаны ў 3 нумары часопіса «Работніца і сялянка»

Па гарызанталі: 1. Расол. 6. Карагод. 9. Абед. 10. Каса. 11. Бісквіт. 13. Песня. 14. Амлет. 16. Выбары. 17. Эпапея. 21. Абрус. 22. Сілас. 23. Калонія. 26. Квас. 27. Мара. 28. Каханне.

Па вертыкалі: 1. Рука. 2. Лазо. 3. Масква. 4. Таксі. 5. Лепашынская. 7. Кавалеўская. 8. Марля. 11. Баравік. 12. Тэрапія. 13. Паэма. 15. Тэніс. 18. Аракс. 19. Геалаг. 20. Алмаз. 24. Аванс. 25. Іоній.

На першай старонцы вокладкі малюнак мастака П. Астройскага.

Рэдакцыйная калегія: А. П. УС (адказны рэдактар), А. І. ФЕДАСЮК, А. Н. ЗАХАРАВА, В. І. ФІЛІПАВА, АТ 55237. К. А. АБУШЭНКА, Г. Л. ДАЗОРЦАВА. Заказ № 169.

Журнал «Работница и крестьянка» на беларусском языке. Издание ЦК КП(б)Б. Тираж 14.000 экз.

Адрес редакции: Минск, вул. Пушкіна 55, пакой 23. Друк. арк. 3. Аўт. арк. 4. Падпісана да друку 20/IV-51 г.

Мінск. Друкарня імя Сталіна, Пушкіна, 55.

Чарговы эшалон пяцітонных самазвалаў Мінскага аўтазавода накіроўваецца на будоўлі камунізма ў раёнах Волгі, Дона, Украіны, Крыма і Туркменістана.

Фото К. Якубовіча.